

**T.C. DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
SINIF EĞİTİM BİLİM DALI**

**TÜRKİYE’DE ÇOCUK EDEBİYATI ALANINDA HAZIRLANAN
TEZLERİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ramazan AKBULUT

DÜZCE

Ağustos, 2020

**T.C. DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
SINIF EĞİTİM BİLİM DALI**

**TÜRKİYE'DE ÇOCUK EDEBİYATI ALANINDA HAZIRLANAN
LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ramazan AKBULUT

Danışman: Prof. Dr. Fatih Çetin ÇETİNKAYA

**DÜZCE
Ağustos, 2020**

Ramazan Akbulut
Düzce Üniversitesi, SBE
Yüksek Lisans Tezi
Ağustos, 2020

TÜRKİYE'DE ÇOCUK EDEBİYATI ALANINDA
HAZIRLANAN TEZLERİN İNCELENMESİ

ÖN SÖZ

Tez çalışmamda konunun belirlenmesinde, ilk günden son güne kadar yardımını, bilgisini ve desteğini hiçbir zaman esirgemeyen ve kullandığı her kelimenin hayatıma kattığı önemi asla unutmayacağım saygıdeğer danışman hocam Prof. Dr. Fatih Çetin Çetinkaya' ya, tez jürimde bulunan ve bilgisini eksik etmeyen Doç. Dr. Hasan Kağan Keskin hocam ve Dr. Öğr. Üyesi Muhammet Özdemir hocama teşekkürü bir borç biliyor ve şükranlarımı sunuyorum.

Tez dönemimde Ders dönemini beraber geçirdiğim, yol arkadaşlarım, aynı zamanda kardeşlerim Hamza YAŞAR ve Yakup ACAR' a, çalışmamı yaparken bana destek olan Hüsamettin ARVAS ağabeyime ve Ahmet CEYHAN ağabeyime teşekkür ediyorum.

Son olarak bana her zaman her konuda destek olan büyüklerime, anneme, babama ve kardeşlerime, bu zorlu süreçte güçlükleri aşmamda sevgi ve desteğini esirgemeyen ve beni her zaman gülümseyerek karşılayan eşime, bana vermiş olduğu desteği anlatabilmek için herhangi bir kelime bulamadığım biricik oğluma sonsuz teşekkürler.

Ramazan AKBULUT

Ağustos-2020

ÖZET

TÜRKİYE’DE ÇOCUK EDEBİYATI ALANINDA HAZIRLANAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ

Akbulut, Ramazan

Yüksek Lisans, Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Fatih Çetin ÇETİNKAYA

Temmuz 2020, 80 sayfa

Bu çalışmanın amacı, çocuk edebiyatı alanında hazırlanan lisansüstü çalışmaların belirli ölçütler üzerinden incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda Türkiye’de 1987 yılından 2020 yılına kadar çocuk edebiyatı anahtar kelimesi ile yapılmış ve T.C. YÖK Ulusal Tez Merkezi Tez Otomasyon Sistemi’nde kayıtlı olan lisansüstü çalışmalar; yapıldıkları yıl, eğitim kademeleri, konu dağılımları, kullanılan yöntemler, kullanılan veri toplama araçları, elde edilen sonuçlar ve önerileri bakımından incelenmiştir. Araştırmacı ayrıca ilkökul kademesine yönelik tezleri kendi içlerinde konu, yöntem, veri toplama aracı, sonuç ve öneri ölçütleri üzerinden incelemiştir. Nitel araştırma kapsamında betimsel modelde gerçekleştirilen bu çalışma da önce dokümanlara ulaşılmış, ardından dokümanların orijinalliği kontrol edilmiş, sonra belirlenen ölçütler üzerinden dokümanlar analiz edilmiş ve son olarak elde edilen veriler kullanılmıştır. 1989 ile 2020 yılları arasında yayınlanmış 283 lisansüstü çalışma incelenmiş; çalışmaların 2009 yılından sonra ciddi bir artış gösterdiği, okul öncesi ve ortaokul kademelerinde daha fazla çalışma yapıldığı, çalışmaların genelde yazar ve kitap inceleme konularında ilkökul kademesinde ise okuma tutuma ve kitap inceleme konularında yoğunlaştığı, nitel araştırma desenli ve doküman inceleme yöntemli çalışmaların fazla olduğu, sonuç ve önerilerin ise değer öğretimi, yan metinsel unsurlar, hikâye unsurları gibi anahtar kelimeler etrafında yazılmış olduğu gibi sonuçlara ulaşılmıştır. Elde edilen sonuçlar ışığında ilkökul çocuklarını hedef alan çocuk edebiyatı çalışmalarının ve saha çalışmalarının artırılması gerektiği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk edebiyatı, ilkökul, lisansüstü çalışmalar

ABSTRACT

A REVIEW OF THESIS IN THE FIELD OF CHILDREN'S LITERATURE IN TURKEY

AKBULUT, Ramazan

Graduate, Division of Classroom Education

Thesis Advisor: Prof. Dr. Fatih Çetin ÇETİNKAYA

September 2020, 80 Pages

The aim of this study is to examine the graduate theses on children's literature over certain criteria. For this purpose, theses prepared between the years 1987-2020 in Turkey were reached with the "children's literature" keyword. The graduate theses registered in the National Thesis Center of the Turkish Council of Higher Education Institution were examined in terms of their education levels, subjects, methods, data collection tools, results, and suggestions. The researcher also examined the theses on the primary school level in terms of their subject, method, data collection tool, results, and suggestion criteria. In this study carried out in a descriptive model within the qualitative research, first of all, the documents were accessed, then the originality of the documents was checked, the documents were analyzed based on the determined criteria, and finally, the obtained data were used. 283 graduate theses published between 1989 and 2020 were analyzed. It was observed that the number of studies has increased significantly after 2009 and more studies have been conducted at pre-school and secondary school levels. Also, it was seen that these studies are generally about authors and book reviews. At the primary school level, the focus was mainly on reading attitude and book review, and there were more studies with qualitative research designs and document analysis methods. It was concluded that the results and suggestions were written around keywords such as teaching values, subtextual elements, story elements. Considering the results, it can be said that studies on children's literature targeting primary school children and case studies should be increased.

Keywords: Children's literature, primary school, graduate studies

İÇİNDEKİLER

İçindekiler

KABUL VE ONAY.....	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
ÖN SÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	5
1.3. Araştırmanın Önemi.....	6
1.4. Araştırmanın Sayıltıları.....	7
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	8
1.6. Araştırmanın Tanımları.....	8
2. LİTERATÜR.....	9
2.1. Çocuk.....	9
2.2. Çocuk Edebiyatı.....	10
2.3. Çocuk kitabı.....	12
2.3.1. Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Özellikler.....	13
2.3.2. Dış Yapı Özellikleri.....	14
2.3.3. İç Yapı Özellikleri.....	15
2.3.4. Resimleme Özellikleri.....	16
2.3.5. Çocuk Kitaplarının Çocuk Gelişimine Katkısı.....	17
2.4. İlgili Araştırmalar.....	19
3. YÖNTEM.....	22
3.1. Araştırmanın modeli.....	22
3.2. Veri Kaynakları.....	22
3.3. Verilerin toplanması ve analizi.....	22
3.4. Geçerlik ve Güvenirlik.....	25
4. BULGULAR.....	26
4.1. İncelenen Tezlerin Lisansüstü Düzeylerine, Yapıldıkları Yıllara ve Eğitim Kademelerine İlişkin Bulgular.....	26
4.2. İncelenen Tezlerin Konularına İlişkin Bulgular.....	27
4.2.1. İncelenen Tezlerde İlkokul Kademesine Yönelik Çalışmaların Konularına İlişkin Bulgular.....	29
4.3. İncelenen Tezlerde Gerçekleştirilen Araştırma Yöntemine İlişkin Bulgular.....	31

4.3.1. İncelenen Tezlerde İlkokul Kademesine Yönelik Çalışmaların Yöntemlerine İlişkin Bulgular	32
4.4. İncelenen Tezlerin Veri Toplama Araçlarına İlişkin Bulgular	33
4.4.1. İncelenen Tezlerde İlkokul Kademesine Yönelik Yapılanların Veri Toplama Araçlarına İlişkin Bulgular	35
4.5. İncelenen tezlerin sonuçlarına ilişkin bulgular	36
4.5.1. İncelenen Tezlerde İlkokul Kademesi Sonuçlarına İlişkin Bulgular	38
4.6. İncelenen Tezlerin Önerilerine İlişkin Bulgular.....	41
4.6.1 İncelenen ilkokul kademesi tezlerinin önerilerine ilişkin bulgular.....	44
5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	45
5.1. Sonuçlar	45
5.2. Öneriler	49
6. KAYNAKÇA	51
7. EKLER.....	58
EK.1.....	58
EK.2.....	70

1. GİRİŞ

Çocuk edebiyatı üzerine yapılmış tezlerin içerik analizini gerçekleştirmek amacıyla planlanmış çalışmanın bu bölümünde problem, durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sayıtlar, sınırlılıklar ve tanımlar yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

Çocuk edebiyatı günümüzde yaygınlaşan ve gerek nitelik gerekse niceliğine ilişkin değerlendirmelerin artış gösterdiği bir sahadır. Çocuk edebiyatı kavramı üzerinde birbirinden farklı görüşler bulunmaktadır. Tanımı, sınırları ve niteliği üzerinde sürekli tartışılmıştır. Bazı araştırmacılar tarafından çocuktan bahseden tüm edebi ürünler çocuk edebiyatı olarak değerlendirilmiş, bazılarına göre ise çocuğun kendi etrafında gelişen olay veya düşünceleri işleyen edebi ürünler olarak tanımlanmıştır. Kapsamlı bir tanım ile çocuk edebiyatı, “Erken çocukluk döneminden başlayıp ergenlik dönemini de kapsayan bir yaşam evresinde, çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren, beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adıdır” (Sever, 2003; Şirin, 2002).

Çocuk edebiyatı eserleri, çocuğa doğru davranış kalıplarını ve toplum içinde uyması gerekli olan kuralları öğretmek, bir takım değerler kazandırmak; açıkça çocuğu hayata hazırlamayı amaçlamaktadır (Arseven, 2005: 104-105). Bu eserler; çocuğun psikolojik ve zihinsel gelişimleri ile doğrudan ilişkili olmakla beraber eğitici bir özelliğe sahip eserlerdir. Çocuk edebiyatı eserleri, doğru ve etkili kullanılmaları durumunda çocuğu sosyal hayata hazırlayan önemli araçlardandır.

Çocuk edebiyatı da diğer edebi türler gibi sözlü tarihe dayandığı için insanla birlikte çocuk edebiyatının varlığından da bahsedilebilir. Yazının bulunmasından önceki dönemlerde eserler sözlü üretilip aktarılmaktadır, bu nedenle ilk çocuk edebiyatı ürünlerinin de diğer edebi türlerde olduğu gibi sözlü olduğu söylenebilir. Batı dünyasında ortaçağ kilisenin otoriteye sahip olduğu dönem her alanda olduğu gibi

çocuk edebiyatında da kilisenin baskısı yoğun bir şekilde hissedilmektedir. Çocukların zihinsel ve ruhsal gelişimine pek de uygun olmayan ortaçağ çocuk edebiyatı ürünlerinin içeriği tamamen dini konulardan oluşmaktaydı (Yalçın ve Aytaş, 2005: 15-19). Daha sonraları yeniçağda dogmalar yıkılmış, Reform ve Rönesans gibi akli hâkim kılan akımlar da yine bu çağda yaşanmıştır. En önemlisi ise çocuk gerçekliği bu çağda keşfedilmiştir. Bu çağda ki Fransız edebiyatçı Rousseau Emile adlı eseri ile çocuk eğitiminin nasıl olması gerektiğinden bahsetmesi çocuğu tanımak/tanıtmak adına atılmış oldukça önemli bir adımdır ve günümüzde de birçok çalışmada başvurulan kaynak eser durumundadır. Yakın Çağ'a gelindiğinde ise eserlerde içeriksel bakımdan değişimler gözlemlenmektedir; kitaplar artık eğlence ve macera temalarını işlemektedir. 19. yüzyılın ortalarına gelindiğinde varlığını iyice kabul ettiren çocuk edebiyatı 20. yüzyılın başından itibaren ise artık kendi alanını oluşturmuştur.

Osmanlı'da ise çocukların ahlaki gelişimleri için kaleme alınmış eserler 16. yy' dan sonra başlamış, Tanzimat döneminden sonra artmaya başlamıştır. Ayrıca sözlü olarak kullanıla gelen menkıbeler, ninniler ve masallar öğretim aracı olmuştur. Bu ürünler toplumun inanç ve geleneklerini bir sonraki nesle aktarmakta çok etkili olmuştur. Bütün bunları çocuk edebiyatı kavramı içinde ele aldığımızda o dönemin batıdaki ortaçağ Avrupa'sından bir hayli ayrıldığını; bu edebi türün etkin bir şekilde kullanıldığını söyleyebiliriz. Batıda 1700'lü yıllarda yazılan çocuk edebiyatı ürünleri Quakerizm adı verilen aşırı dinci bir zümre tarafından basılan eserler İncil merkezli idi. Konuyla ilgili ilk ciddi çalışmayı Jean Jacques Rousseau yapmıştır. Yazarın kaleme aldığı Emilie adlı eseri çocuk edebiyatının ilk örneklerinden olarak kabul edilmektedir. Osmanlı'da basılı eser olarak ise Urfa'lı şair Nabi'nin Hayriyeyi Nabi isimli eserinden bahsedebiliriz. Nabi, Rousseau ile aynı dönemde yaşamış ve çocuk eğitimi ve çocuğun yetiştirilmesinde sorumluluk sahiplerinin rollerini ortaya koymuştur. Oğlu Mehmed Çelebi'yi esas alarak oluşturduğu bu eserde kendine özgü bir anlatım tarzı benimsemiştir. Bu kitap uzun yıllar çocuk eğitimiyle uğraşanların el kitabı olmuştur. Cumhuriyet döneminden önce çocuklar özelinde yayın yapmanın önemi üzerinde durulmuş, Cumhuriyet döneminden sonra ise "çocuk edebiyatı" kavramı üzerinde durulmaya başlanmıştır (Çıkla, 2005: 89-107).

Ülkemizde son yıllarda üniversite sayısının ve öğrencilerin lisansüstü eğitime yöneliminin artması sonucunda bilimsel araştırmalarda niceliksel olarak artış

gözlemlenmiştir (Özenç ve Özenç, 2013). Eğitim için gerçekleştirilen bu araştırmalar yapılan çalışmalar hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlamıştır. Bunun yanında ileriye dönük yapılacaklar konusunda bize ışık tutmaktadır. (Papatğa ve Yaşar, 2015). Aynı alanda yapılan tezler incelendiğinde farklı sonuçlara rastlandığı görülebilmektedir. Yapılan bu tezlerden bazılarında hatalar ya da yanlış sonuçlar olabilmesi mümkündür (Karadağ, 2009). Bir alanla ilgili yapılmış bilimsel tezlerin analiz edilmesinin o konunun derinliği ve yaygınlığı hakkında bilgiler verdiği, incelenen alanın genel görünümünü ortaya çıkardığını ifade etmektedir. Le, Wu ve Tsai (2009), araştırmacılar adına, alandaki güncel bilgileri öğrenebileceğini, araştırma eğilimleri içeriğindeki bilgilerin araştırmacının kariyerine ve akademik çalışmalara katkı sağlayacağını belirtirken, Falkingham ve Revees, (1998) okuyuculara rehber olmak adına belirli bir alanda yapılan çalışmaların içerik analizi ile incelenmesini gerekli görmüştür (Aktaran: Küçükoğlu ve Ozan, 2013: 27-47).

Literatürde, lisansüstü tezlerin incelendiği pek çok çalışma yer almaktadır (Yaşar ve Papatğa,2015; Ünal ve Arık, 2016; Toptaş, 2013; Şahin, Calp, Bulut ve Kuşdemir, 2013; Sevinç, 2013; Polat, 2010; Özenç ve Özenç, 2013; Kozikoğlu ve Senemoğlu, 2015; Oruç ve Ulusoy, 2008; Büyükkiz, 2014; Can Yaşar ve Aral, 2011; Duygulu ve Sezgin, 2015; Elbir ve Bağcı, 2013; Gökçen ve Okur, 2015; Karadağ, 2009; Karkın, 2015; Keskin, 2014; Koç, 2015; Kolaç, 2008).

Koç (2015), Türkiye’de ki ilköğretim programlarının değerlendirmesine yönelik yapılan lisansüstü çalışmaları ele almıştır. Veri tabanında bulunan 2005-2014 yılları arasında çalışma kapsamına alınmış 142 tezi incelemiştir. Araştırmalarda genel olarak veri kaynağı noktasında öğretmenlerin görüşlerine yer verilmiştir. Bu doğrultuda öğretmenlerin genel olarak programlarla ilgili pozitif düşüncede olmalarına rağmen program hakkında yeterince bilgiye sahip olmadıkları için bazı eksik kalan yönler yüzünden uygulamada istenilen performansa ulaşamadıklarını bildirmişlerdir.

Küçükoğlu ve Ozan (2013) çalışmasında 2008-2013 yılları arasında sınıf öğretmenliği alanında, 31 farklı üniversitede yapılmış 463 lisansüstü (408 yüksek lisans, 55 doktora) tezlerini incelemiştir, tezlerin çoğunun nicel çalışmalardan oluştuğunu, betimsel tarama türünde çalışmaların fazla olduğunu, tezlerin çoğunda anket ya da likert tipi ölçeklerin kullanıldığını belirtmişlerdir. Araştırmanın sonucuna göre incelenen tezlerin sırasıyla

en çok eğitim programları ve öğretimi, Türkçe öğretimi, sosyal bilgiler eğitimi ve hayat bilgisi alanlarında yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada ayrıca, öğretmenler ve ilköğretim 1 ve 5.sınıf öğrencileri ile çalışıldığı ve t-testi, varyans analizi istatistiklerinin kullanıldığı belirtilmiştir.

Ünal ve Arık (2016) sınıf öğretmenliği bilim dalında yapılmış, toplamda 373 tez olmakla birlikte 2011-2015 yılları arasındaki yüksek lisans ve doktora tezleri incelenmiştir. Çalışmanın sonucuna göre tez yazarlarının cinsiyetlerine bakıldığında erkeklere göre kadınların daha çok tez ürettiği, sınıf öğretmenliği bilim dalında 40 farklı üniversite tez yazıldığı, en çok tez üreten üniversitelerin Atatürk, Gazi, Marmara Çanakkale On sekiz Mart Üniversitelerinin olduğu çalışmalarda öğretmen ve öğrencilerin ağırlıklı olarak ele alındığı belirtilmiştir.

Elbir ve Bağcı, (2013) birinci ve ikinci kademedeki okuma eğitimi alanında yapılan lisansüstü çalışmaları incelemiştir. 1997-2012 yılları arasında okuma eğitimi alanında yapılmış tezlerin değerlendirmesi yapılmış ve 39 adet yüksek lisans ve doktora tezi incelenmiştir. Yayınlanan tezlerin çoğunlukla Afyon Kocatepe Üniversitesi, Gazi Üniversitesi ve Anadolu Üniversitelerinde yapıldığı belirtilmiştir. Hazırlanan tezlerin konuları bakımından dağılımına bakıldığında okuma alışkanlıkları üzerinde durulduğu, en az tercih edilen durumun ise okuma eğitiminin, değerlendirilmesi olduğu ifade edilmiştir.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde birçok alanda lisansüstü tez inceleme ve analizi çalışmalarının olduğu görülmektedir. Bu çalışmalarda tezlerin sayfa sayısına göre, araştırmacıların cinsiyetine göre, yıllara göre, araştırmacıların unvanlarına göre dağılımları gibi başlıklara yer verilirken yapılan tezlerin konularına, sonuçlarına ve önerilerine değinilmediği görülmüştür. Bu çalışmada çocuk edebiyatı üzerine yazılan tezlerin içerik analizi gerçekleştirilirken tezlerin konularına, yöntemlerine, veri toplama araçlarına, sonuçlarına ve önerilerine bakılarak ortak bir yargıya ulaşılmaya çalışılmıştır. Ayrıca çocuk edebiyatının niteliği kadar bu alanı değerlendiren lisansüstü tezlerin de niteliği önem arz etmektedir. Çocuk edebiyatı alanı ile ilgili lisansüstü tezleri inceleyen araştırmaların çok fazla olduğunu söylemek mümkün değildir. Bu bakımdan çocuk edebiyatı anahtar kelimesi ile yapılmış araştırmaların incelenmesini planlayan bu araştırmanın alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, çocuk edebiyatı alanında hazırlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin incelenmesidir. Bu inceleme doğrultusunda tezler araştırmanın lisansüstü düzeyine, araştırmaların konularına, yöntemlerine, veri toplama araçlarına, sonuçlarına ve önerilerine göre sınıflandırılarak değerlendirilmesi, çocuk edebiyatı alanında yapılan çalışmaların durumunun ortaya konulması amaçlanmaktadır.

Araştırmanın problem cümlesi ise “Türkiye’de 1987 yılından 2020 yılına kadar çocuk edebiyatı anahtar kelimesi ile yapılmış ve T.C. YÖK Ulusal Tez Merkezi Tez Otomasyon Sistemi’nde kayıtlı olan lisansüstü tezlerin tematik olarak incelenmesi nasıldır?” şeklindedir. Bu problem cümlesine cevap aranırken çeşitli alt problemlere de cevap aranmaya çalışılmıştır. Bu alt problemler:

1. Yayımlanan tezlerin lisansüstü düzeylerine, yapıldıkları yıllara ve eğitim kademelerine göre dağılımı nasıldır?
2. Yayımlanan tezlerin konu dağılımı nasıldır?
 - 2.1. İlkokul kademesine yönelik tezlerin konu dağılımı nasıldır?
3. Yayımlanan tezlerde kullanılan yöntemler nelerdir?
 - 3.1. İlkokul kademesine yönelik tezlerde kullanılan yöntemler nelerdir?
4. Yayımlanan tezlerin veri toplama araçlarına göre dağılımı nasıldır?
 - 4.1. İlkokul kademesine yönelik tezlerde kullanılan veri toplama araçları nelerdir?
5. Yayımlanan tezlerin sonuçları nelerdir?
 - 5.1. İlkokul kademesine yönelik tezlerin sonuçları nelerdir?
6. Yayımlanan tezlerin önerileri nelerdir?
 - 6.1. İlkokul kademesine yönelik tezlerin önerileri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu araştırmada ulusal alan yazında çocuk edebiyatı alanında gerçekleştirilen akademik çalışmaların incelenmesine odaklanılmıştır. Bu doğrultuda çocuk edebiyatı alanındaki literatürel gelişmelerde dikkate alınarak 1987 yılından günümüze Yüksek Öğretim Kurumu tarafından onaylanmış ve “çocuk edebiyatı” anahtar kelimesi ile gerçekleştirilmiş yüksek lisans ve doktora tezleri incelenmek istenmiştir. Araştırma kapsamında tezlerin konu, sonuç ve önerilerinin yanında kullanılan yöntem ve veri toplama araçları incelenmeye çalışılmıştır.

Araştırmacı yüksek lisans öğrenimi esnasında karşılıklı inceleme ve uygulama fırsatı bulduğu sesli okuma türleri ile bu konuya ilgi duymaya başlamıştır. Bilindiği üzere okul öncesi ve ilköğretim döneminde çocukla gerçekleştirilen sesli okuma etkinlikleri çocuğu bilişsel, duyuşsal, devinişsel ve sosyal yönlerden gelişimine ciddi katkı sağlamaktadır. Ancak bu okuma türlerinin her birini etkili bir şekilde gerçekleştirebilmek için uygun çocuk edebiyatı ürünlerine sahip olmak gerekir.

Sesli okuma türleri müdahalesiz okuma, performans dayalı okuma ve etkileşimli okuma olarak sınıflandırılmaktadır. Müdahalesiz okuma da öğretmen tercih ettiği çocuk edebiyatı ürününü uygun prozodi yani vurgu ve tonlama ile seslendirir ve öğrenci pasif olarak dinler. Performans dayalı okumada da yine öğretmenin seslendirmesi söz konusudur, fakat seslendirme sonrası öğrencinin seslendirme performansı, metnin içeriği, vermek istediği mesaj, beğenilme durumu gibi kriterler üzerinde söz alması, sürece dâhil olması beklenir. Son olarak etkileşimli okumada ise seslendirme öncesi, esnası ve sonrasında rol değiştirmeler olur.

Brabham ve Lynch-Brown, (2002)' de sesli okuma yöntemlerini müdahalesiz okuma, performans okuma ve etkileşimli okuma olarak üç başlık altında toplamaktadır. Müdahalesiz okumada okuyucu hikâyeyi çocuğa ara vermeksizin görsellerle birlikte okur. Bu okuma haricinde herhangi bir çalışma yapılmaktadır. Performans okumada ise okuyucu ile öğrenci arasında azda olsa bir diyalog gerçekleşir. Hikâye seslendirildikten sonra öğrenciye sorular sorularak metinle ilgili konuşmalar yapılmaya çalışılır. Etkileşimli okumada ise okuyucu ile dinleyicinin zaman zaman rolleri değiştirdiği okuyucunun belli duraklar eşliğinde öğrenciyi sürece dâhil ettiği;

birçok tekniği aktif olarak kullandığı bir okuma yöntemidir. (Akoğlu, Ergül ve Duman, 2014) te (Arnolt ve Whitehurst, 1994)

Okuyucu bazen öğretmen bazen öğrencidir. Sürecin başından sonuna kadar öğrenci aktif durumdadır. Çocukların erken okuryazarlık deneyimleri ile gelecekteki akademik başarıları ve okuma yazma becerileri arasında güçlü bir ilişkidir söz edilmektedir (Neuman & Dickinson, 2001; Whitehurst & Lonigan, 2001 akt: Gök, 2013).

Araştırmacı yukarıda kısaca ifade edilen etkileşimli okuma etkinliklerini kendi sınıfında uygulamak istemiş ancak uygun çocuk edebiyatı ürünü seçmekte, seçtiği ürünleri sınıf ortamına doğru şekilde yansıtmakta, veli ve okul idaresine çocuk edebiyatı ürünlerine dair doğru tavsiyelerde bulunmakta sorunlar yaşamıştır. Sahada karşılaştığı bu sorunun nasıl çözüleceğine dair yapılmış çalışmalarını incelemeye başlayınca tezin de konusu belirlenmiştir. Aslında araştırmacı sahada farklı okuma türlerinde çocuğa yönelik seslendirmeler, bu yolla etkinlikler hatta atölyeler gerçekleştirme çabasında iken teoride bunun tam olarak karşılığını bulamamış, böylelikle çocuk edebiyatı alanında yapılan tezlerin günümüz çocuk edebiyatı anlayışındaki sorunlara çözüm üretip üretmediği düşüncesinden hareketle bu çalışmayı gerçekleştirilmeye çalışmıştır.

Bu çalışma ilköğretim döneminde eğitim-öğretim faaliyetlerinin temel yapı taşlarından olması gereken çocuk edebiyatı konusunda yapılmış çalışmalarını incelemesi ve bu çalışmaların sahadaki problemlere çözüm sunmaktaki önemini vurgulaması sebebiyle önem arz etmektedir.

1.4. Araştırmanın Sayılıları

Araştırmacılar tarafından hazırlanan çocuk edebiyatı konulu tezlerin enstitüler tarafından Yüksek Öğretim Kurulu Yayın ve Dokümantasyon Daire Başkanlığına eksiksiz ulaştırıldığı varsayılmıştır.

1.5.Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmanın sınırlılıkları şunlardır:

- Bu araştırma 1987-2020 yılları arasındaki izinli tezlerle sınırlıdır.
- Bu araştırma 243 yüksek lisans tezi ile sınırlıdır.
- Bu araştırma 40 doktora tezi ile sınırlıdır.

1.6 Araştırmanın Tanımları

Çocuk: Bebeklik ile ergenlik arasındaki gelişme döneminde bulunan oğlan veya kızdır (TDK, 2019).

Çocuk Edebiyatı: Erken çocukluk döneminden başlayıp ergenlik dönemini kapsayan bir yaşam evresinde, çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştirilen beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adı (Sever, 2003).

2.LİTERATÜR

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Çocuk edebiyatı merkezli akademik çalışmaların incelemeyi hedefleyen çalışmanın bu bölümünde, araştırmayı anlamlı kılabilecek kavramlar derinlemesine irdelenmiştir.

2.1.Çocuk

Çocuk kelimesinden yola çıkarak yapılan literatür taramasında birçok tanımla karşılaşmıştır. Çocuk, (TDK, 2011: 556)'ya göre "Küçük yaştaki erkek veya kız", "Soy bakımından oğul veya kız, evlat", "Bebeklik ile erginlik arasındaki gelişme döneminde bulunan oğlan veya kız, uşak", "genç erkek", (Yalçın ve Aytaş 2002: 13)'e göre "İki yaşından ergenlik çağına kadar büyüme dönemi içinde bulunan insan yavrusu; henüz ergenlik dönemine erişmemiş kız ve erke", (Şahin, 2010: 3)'e göre "Doğum ve ergenlik çağı arasındaki dönemi yaşayan küçük bir birey" (Güleç ve Geçgel 2006: 9)'a göre ise "Bebeklik çağı ve erginlik çağı arasındaki gelişme döneminde bulunan birey" olarak tanımlanmaktadır. Çocuk Hakları Sözleşmesi (1989)'da ise çocuk kavramı ile ilgili olarak "18 yaşına kadar her insan çocuk sayılır" denilmektedir. Dünyadaki tüm çocukların gelişimi, eğitimi, önemi, sahip olması gereken haklar ÇHS ile güvence altına alınmaya çalışılmıştır. İyi yetiştirilmiş çocuklar ile toplumların geleceği şekillenmektedir. Bu sebeple çocuk kitaplarında, çocuk edebiyatında ve çocuk için yapılacak her şeyde çocuğun her türlü gelişiminin çok iyi bilinmesi gerekmektedir.

Bu dönemde çocuklar pek çok yönden gelişme içerisinde olurlar. Bu gelişimin sağlıklı bir şekilde tamamlanabilmesi için bireyin duygusal ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulması gerekir. Kuşkusuz duygusal ihtiyaçların karşılanmasında edebiyat önemli bir araçtır. Araştırmacı da bu görüşlerden yola çıkarak çocuk edebiyatı kavramını ele alacaktır.

Çocuklar kendine özgü özellikleri olan ve geleceğin varisi bireyleridir. Çocuk ve çocukluk ile ilgili yapılan bilimsel çalışmalar insan hayatının ilk on sekiz yılının gelecek yaşamının belirleyicisi olduğunu ortaya çıkarmış böylelikle çocuk ve çocuk

eğitimine gereken değer verilmeye başlanmıştır. 21.yüzyıl itibari ile çocuk, birey olarak varlığını topluma kabul ettirmeye başlamıştır (Can, 2012).

2.2.Çocuk Edebiyatı

Arapça “e-d-b” kökünden türetilmiş olan edebiyat terimi, “Edep, güzel ahlâk” anlamına gelmektedir. Çocuk edebiyatı ise çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun olan edebi eserleri kapsar. Çocuklar aslında edebiyatla çok küçük yaşlarda tanışmaya başlarlar. Bebeklik döneminde büyüklerinin söylediği ninnilerle, masallarla edebiyat kapısı aralanır. Zamanla daha farklı türlerle de tanışır. Genel olarak edebi eserlerin insanı derinden etkileyen bir özelliği vardır. Çocukları eğitirken, hayata hazırlarken edebiyatın bu özelliğinden yararlanılmalıdır. Bu pencereden bakıldığı zaman aslında çocuk edebiyatı kavramının insanoğlunun varoluşuyla paralel gelişebilen bir olguya sahip olduğu anlaşılır.

Çocuk edebiyatını, Sever, (2007:9) “Erken çocukluk döneminden başlayıp ergenlik dönemini de kapsayan bir yaşam evresinde, çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren, beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adı” olarak tanımlamaktadır. Çılgın (2007:13)'e göre ise“ çocuğun duygu, düşünce, hayal, istek ve özlemlerine cevap vermek amacıyla oluşturulan bir edebiyat” olduğunu vurgulamaktadır.

Yalçın ve Aytaş, (2002:5) çocuk edebiyatını ”çocukların büyüme ve gelişmelerine, hayal, duygu, düşünce yeteneklerine, zevklerine hitap eden, eğitirken eğlenmelerine katkıda bulunan sözlü ve yazılı verimler” olarak belirtirken (Gökşen, 1980: 87) ise “Çocuğun fikir ve sanat eğitimine katkıda bulunarak çocukta sanat duygusu ve üstünlüğü uyandıran, tekniği, ilkeleri olan, güzel ve etkili ürünlerden oluşan edebiyattır.”

Bu tanımlardan hareketle çocuk edebiyatı hakkında, genel olarak çocukların bütün çocukluk dönemlerini içinde kapsayan, onların duygu, hayal, yetenek, düşünce, zevk ve duyarlılıklarına, büyüme ve gelişmelerine, katkıda bulunan bir yazma süreci

olduğunu söylenebilir. Aralarındaki temel farklar ise hedef kitlenin yaş aralığı olduğu göze çarpmaktadır.

Şirin, (2002:42)' e göre çocuk edebiyatı hakkındaki görüşler üç grupta değerlendirilir:

- a) Bazı yetişkinler, çocuk kitabının, yetişkinlere hitap eden bir temanın basite indirgenmiş bir edisyonu olması gerektiğini düşünürler. Bu görüş, çocuğun kendine özgü bir dünyası olduğunu kabul etmek yerine, onu 'minik yetişkin' olarak görür.
- b) Çocukluk döneminin insan yaşamında kısa bir yer tuttuğu; bu nedenle çocukluk deneyimlerinin önemsiz, hızla geçilmesi gereken bir dönem olarak düşünülmesi anlayışı yer etmektedir.
- c) Çocuk edebiyatının yetişkin edebiyatından farklı olduğu, edebî tarafından çok, ahlaki ve pedagojik yönlerinin önemli olduğu biçimindedir.

Değerlendirilen görüşler gösteriyor ki çocuk edebiyatını ayrı bir alan olarak görmeyen kişiler, yetişkinler için üretilen edebiyatın gerek dil, gerekse ele alınan konular ve öğeler bakımından çocuk gerçekliğini hiç bir zaman yakalayamayacağını göz ardı etmektedirler.

Çocuk edebiyatı ürünlerinin hem eğlendirici hem de didaktik yönü göze çarpmaktadır. Çocuk edebiyatının öğreticilik boyutunu ele alan (Toz, 2013:227), "Çocuğu yarına, geleceğe hazırlayan, hayatın sürprizleri ile zorlukları karşısında azmi ve çabalamayı, sonuçta ise başarmayı öğreten bir edebiyat ürünü." şeklinde belirtmiştir.

Bilindiği üzere Birleşmiş Milletler bireylerin on sekiz yaşına kadar çocukluğunun devam ettiğini kabul eder. Bu durum bize çocuk edebiyatının ilk çocukluk, son çocukluk ve ergenlik dönemlerini içine alan bir edebiyat olduğunu gösterir. Çocuk edebiyatı genel olarak çocukları duygusal ve zihinsel yönden geliştirir.

Gürel ve diğerlerine (2007:20), göre çocuk edebiyatı, çocuğun kendine has dünyasını merkeze alan, kaliteli, eğitsel özellikler barındıran, millî ve dünya ölçüsünde değerleri barındıran, gelişim dönemine uygun olacak şekilde hazırlanan; çocuğun duygu, düşünce, hayal dünyasına katkıda bulunabilme kabiliyetine sahip ürünler bütünüdür. Dolayısıyla bir çocuk edebiyatı ürünü ortaya koymak için

çocukların o kendine has dünyasını, ilgi, ihtiyaç ve zevklerini doğru bir şekilde gözlemleyip tespit etmek gerekir.

2.3. Çocuk kitabı

Çocuk kitapları, çocukların gelişimini destekleyen uyaranlar arasında yer almaktadır. Bu nedenle çocuklar erken yaşlarda çocuk kitaplarıyla tanıştırılmalıdır (Demircan, 2006; Nodelman, 1996). Kitaplar, çocukların tüm gelişimlerini doğrudan etkileyebilen önemli bir araçtır. Çocuklar kitap aracılığıyla çevresine, doğaya, canlılara ve yaşanan olaylara hassasiyet geliştirmektedir. Çevresini algılamaya başlamış bir bebeğe dahi gelişimsel özelliklerine uygun kitaplar okunmalı, kitaplara dokunabileceği fırsatlar verilmeli, bebeğin algı alanında kitaplar da yer bulmalıdır. Bununla birlikte düşünme, eleştirme, problem çözme, duygusal ihtiyaçlarını karşılama becerilerini geliştirme fırsatı bulmaktadırlar. (Gönen & Işıtan, 2006; Kakirman Yıldız, 2017).

(Dirican, 2013), kitapların çocuğun dil gelişimine, kendini keşfetmesine, toplumsallaşmasına, akranlarıyla uyumlu ilişkiler geliştirmesine, sanatsal deneyimler oluşturmaya, keyif almasına, bilgi edinmesine katkı sağlayacağını belirtmiştir. Çocuğun pek çok gelişim alanına katkı sağlayan kitapların çocuğa ulaştırılmasında, tanıştırılmasında aile ve öğretmenler sorumludur. Aileye ve öğretmenlere düşen görev çocuğun yaşına uygun, ilgi ve gereksinimlerini dikkate alan kaliteli kitaplarla tanışmasını sağlamaktır (Sağlam, 2007). Kitap seçiminde öğretmenler, resimli çocuk kitaplarının fiziksel ve içerik özelliklerine, çocukların yaş gruplarının uygunluğuna dikkat etmelidir. (Yükselen vd. 2016:161-168)

Yaş gruplarına yönelik Seven, (2010:110-114), çocuk kitaplarını “tanıma ve algılama kitapları”, “kabartma ve otomatik fırlayan sayfalı kitaplar”, “tekerleme ve yuva şarkısı kitapları”, “resimli ninni kitapları”, “ABC kitapları”, “sayı kitapları”, “kavram kitapları”, “resimli kitaplar”, “sesli kitaplar”, “okul öncesi faaliyet kitapları”, “okuma yazamaya hazırlık kitapları” şeklinde ayırmıştır. Sever (2007), ise resimli çocuk kitaplarını çocuğun yaşına göre üç ayrı gruba ayırmıştır.

- Birinci Grup: İki-üç yaş çocukları için hazırlanan kitaplardır. Çocuklara yakın çevrelerinde gördükleri nesne ve varlıkları tanıtmak amacıyla yazılmaktadır. Bu yaş grubu için hazırlanan ve genellikle içinde yazıların yer almadığı kitaplar, “ABC kitapları” olarak adlandırılmaktadır ve çocukların kavramsal gelişimini desteklemektedir.

- İkinci Grup: Dört-beş yaş çocukları için hazırlanan resimli kitaplardır. Bu kitaplarda metinler kısa ve anlaşılır olmalı, resimler de metinlerin içeriğini zenginleştirme özelliğine sahip olmalıdır. Bu kitaplardaki resimler çocukların kendilerince farklı öyküler oluşturabilmelerine fırsat tanımalı ve yaratıcılığını geliştirmelidir.

- Üçüncü Grup: Altı yedi yaş çocuklar içindir. Bu resimli kitaplar masal, öykü, bilmece gibi farklı türlerde hazırlanabilir. Bu kitapların içeriği, okuma ve izleme açısından rahatlık sağlayacak bir sayfa düzeni şeklinde sunulmalıdır.

Çocuklar için yaş guruplarına ve seviyelerine uygun kitaplar seçilmek zorundadır. Bu, oldukça doğal bir durumdur çünkü metnin anlaşılma düzeyi, renk, punto ve görsel destekleme unsurları, algıyı oluşturan ve zihin dünyasında somutlaşacak olan göstergeler, çocuk edebiyatı için üzerinde dikkatle durulması gereken hususlar olarak anlaşılmaktadır.

2.3.1.Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Özellikler

Çocuk kitaplarını tasarlayanlar, öncelikle çocuğun gelişimini dikkate alır. Bunun yanında estetik algısıyla beraber çocuğun hayal dünyasına ulaşılması gerekir. Kitap tasarlarken, çocuk edebiyatı üzerinde dikkat edilmesi gereken hususlar vardır. Bu alanda yaptığı çalışmalarla yetkin araştırmacılardan olan (Sever, 2003;191-192) çocuk kitaplarında bulunması gereken özellikleri şöyle sıralamaktadır:

- Kitaplarda, çocuğun anlatım şekline uygun kelimeler bulunmalıdır.
- Yazar, arkadaşlık kavramına önem vermelidir.
- Kitaplar, çocukların bilmediği kelimelere yer vermemelidir.
- Kitaplarda Türkçe’ye uygun kelimeler bulunmalıdır.

- Kitaplardaki görseller, çocukların bilincine uygun olmalı, hikâye görsel ile desteklemeli; estetik barındırmalıdır.
- Kahramanların özellikleri, hikâyede anlattığı şekilde resmedilmeli; jest ve mimikleri iyi yansıtılmalıdır. Kitaplar, çocuğun sanat ve dil gelişimine yönelik uygun olmalıdır.
- Kitaplar, çocuğun yaşına uygun olarak insan ve yaşam gerçekliğini anlamasına katkı sağlamalıdır.
- Kitaplarda yazarın düşünceleri, çocukların gerçeğine uygun olmalıdır.
- Kitaplar, çocukları okumaya teşvik edecek kapak tasarımı bulundurmalı ve kitabın dış yapısı tasarım ilkelerine uygun olmalıdır.
- Kitaplarda, olay kurgusunda, çocukların yaşına göre dikkat edilerek yer verilen şiddet öğeleri, çocukları şiddete karşı duyarsız kalmamalarını aşılmalıdır.
- Çocuk edebiyatının temeli açıkça çocuğa yönelik olmalıdır.

2.3.2. Dış Yapı Özellikleri

Bir kitabın dış yapısı tasarımıyla ilgili kısmıdır. Çocuk hangi yaşında olursa olsun bir kitapla yan yana geldiğinde ilk gördüğü şey kitabın ön ve arka kapaklarıdır. Çocuğun dikkatini çeken kitap kapakları çocuğun kitaba karşı olumlu duygu geliştirmesini sağlayacaktır. Sanatsal kitap kapakları kitabı çocuk için cazip hale getirmeli ve merak uyandırmalıdır. Çocuk kitaplarının dış yapı özellikleri bu açıdan çok önemlidir (Sağlam, 2007). Çocuğun kitap ile ilk ilişkinin başlamasına sebep olabilen kapaklar hazırlayabilmek bu alanda çalışanların temel amaçları arasında olmalıdır. Okul öncesi dönemde çocuklar değişik büyüklükteki kitapları okumaktan hoşlanmaktadırlar. Kitap boyutlarının standart olmaması çocukların ilgisini çekmektedir. Çocuğun el ve göz yapısına uygun, hafif ve taşınabilir kitaplar seçilmesi bu dönemde önemlidir (Sağlam, 2007). Öte yandan resimli kitapların büyük olması hem çocuğun resimleri iyi takip edebilmesini, hem de ressamın anlatmak istediklerini daha iyi anlatabilmesini sağlamaktadır (Demirdöğen, 2003: 9). (Üzel, 2007: 65)'e göre kitapların sırt boyunu ölçerek boyutlarını üç grupta toplamak mümkündür. Küçük boy kitaplar, 12–15 cm; orta boy kitaplar, 16–22 cm; büyük boy kitaplar, 22 cm'den daha uzun biçimde belirlenmiştir.

Çocuk kitaplarında ciltleme kitap kullanımı, kitaplık oluşturma ve çocuğun güvenliği için çok önemlidir. Çocuk bir kitabı defalarca okur ya da okutabilir. Zımbalama, spiral ciltleme ya da yapıştırma yoluyla ciltlenen kitaplar çabuk dağılabilmektedir. Çocuklar için özellikle okul öncesi dönemde iplik ile dikerek ciltleme kitabın uzun süre kullanılmasını sağlamaktadır (Sağlam, 2007). Daha ileri yaş dönemindeki çocuklar için iplik ile ciltleme yapılmasa bile ciltlemenin çok özenli ve sağlam yapılması gerekmektedir. Kitabın niteliğini belirleyen en önemli özelliklerden biri de kâğıttır. Kolay yırtılmayan, kirlenmeyen ve göz sağlığı açısından da uygun olan kâğıtların kullanıldığı kitaplar çocuğun kitap ile olan ilişkisi için önemlidir. Kitapta kullanılan kâğıt, renklerin resimlerde özgün biçimleriyle yansıtılmasına ve yazılanların kolayca okunabilmesine olanak sağlamalıdır (Sever, 2015; Sağlam, 2007). Çocuk kitapları basılırken malzemenin çok kaliteli olması gerekmektedir. Kitabın dayanıklılığı, görsellik, resim ve metnin baskısı kitabın kalitesini etkilemektedir (Sağlam, 2007). Çocuk, kitabın sayfalarını çevirirken sayfa düzeni kitabın ilgi çekici olup olmadığı konusunda çocuğa bilgi verebilir. Sayfa düzeni ile kasıt edilen şey; satırlar arası boşluklar, satır başları, sayfanın alt ve üstündeki boşluklar ve resim metin düzenlemesidir. Çocuk kitaplarında sayfa düzeni çok çeşitli şekilde ayarlanabilir. Metnin daima solda ve resmin sağda konumlandırıldığı bir sayfa düzeni olabileceği gibi resmin ve metnin aynı sayfada beraber kullanıldığı kitaplarda mevcuttur.

Kitabın harfleri büyüklük bakımından olduğu kadar yükseklik ve genişlik bakımından da uygun olmalıdır. Okul öncesi ve ilkokulun birinci devresi için en az 14 punto (geniş, yüksek harfler) olmalıdır. İkinci devre için en az 12 punto olmalıdır. Satır araları sıkışık olmamalıdır. Tümcelerin sözcük sayısı ilkokulun birinci devresinde en çok altı, ikinci devresinde ise en çok on olmalıdır (Alpay ve Anhegger,1975). Okul öncesi ilk okuma döneminde satır aralıklarının dar olmaması gerekmektedir (Sağlam, 2007).

2.3.3. İç Yapı Özellikleri

Çocukların kitaplar ile ilgisini ilk belirleyen etken dış yapı özellikleridir. Bu ilginin devamı için kitabın içyapı özelliklerinin de taşınması gereken özellikler vardır. Bu

özellikler doğrultusunda 7. Millî Eğitim Şûrası'nda kitapların içeriklerine yönelik bazı kararlar alınmıştır ve bu kararların başlıcaları şunlardır (MEB, 7. Millî Eğitim Şûrası, 1962; 273):

- Aile, yurt, ulus, insanlık, tabiat ve hayat sevgisi telkin edilmeli,
- Çocuklara güzel olan şeylere karşı sevgi ve ilgi uyandırmalı,
- Nezaket, hakka saygı, yardımlaşma, kahramanlık, doğruluk, özveri gibi erdem olarak kabul ettiğimiz güzel huyları içine almalı ve işlemeli,
- Devrimlerimizi ve sosyal hayatımızı sevdirmeye, geliştirmeye ve kökleştirmeyi hizmet etmeli,
- Olumlu gelenek ve göreneklerimizi tanıtır sevdirmeli,
- Çeşitli bilgileri, öğrencilerin ihtiyaçlarına karşılık verecek yolda onlara belli etmeden benimsetmeli,
- Yazılar, çocuk psikolojisine ve çocuk dünyasına uygun olmalı, seviyeye göre değerlendirilmeli.
- Zararlı yayınları ortadan kaldırmak için yalnız kanuni müeyyidelerle yetinmemeli, güzel ve örnek eserler vererek kötülerini ortadan kaldırılmalıdır.
- Çocuk yayınları, bir uzmanlık konusudur. Bu bakımdan, çocuk yayınları bilimsel verilere göre düzenlenmek ve yürütmek üzere yetkili uzmanları içine alan bir büro veya komite kurulmalıdır. Çocuk yayınları bu büro veya komite tarafından yönetilmelidir.
- Çocuk yayımı yapan özel sektörle işbirliği yoluna gidilmeli, çalışmaları verimli ve yararlı görünenler bakanlıkça desteklenmelidir. (Basılan kitaplardan satın almak, kâğıt yardımı yapmak vb.) Böylece çocuk yayınlarının yayılma alanı genişleyerek özel sektörde ilgi uyanacak, dolayısıyla zararlı yayınlara yer kalmayacaktır.

2.3.4. Resimleme Özellikleri

Çocuk kitaplarındaki resimler; süsleyici resimler, metni tamamlayan resimler ve metni açıklayıp yorumlayan resimler olmak üzere üç gruba ayrılır (Oğuzkan, 1994:364). Resimler, renk ve şekillerle çocukların duygu ve düşüncelerini harekete geçirerek onlar için görsel eğitim ortamı oluşturur, duyularıyla düşünme becerisini geliştirir. Çocuklar görsel algıları sayesinde farklı resimleri, resimler arasındaki

farklılıkları ve resimlerin konumunu fark ederler. Gördükleri resimlerle ilgili fikir yürütürken, resimler sayesinde neden sonuç ilişkisi kurarlar. Güzel resimlenmiş bir kitap, çocuklardaki estetik duygusunun da gelişmesini sağlayacaktır (Ciravoğlu, 1999:188). Bu nedenle çocuk kitaplarının tasarımında çocukların sanatsal algı ve yorumlama gelişim düzeyleri dikkate alınarak, gelişim ilkelerine uygun tasarlanmalıdırlar. Çocuğun kendini ve çevresini keşfederek anlamasına ve tanınmasına neden olan kitaplarla erkenden tanıştırmak için sıcak renklerden ve parlak resimlerin çekiciliğinden yararlanılmalıdır. Çocukların temel okuryazarlık becerileri gelişmediğinde metinden daha çok resimlere ilgi duyarlar. Bundan dolayı resimlerin içerik kadar önemli olduğu anlaşılmaktadır. Resimler çocuğun renkli dünyasına yeni olanaklar ve kapılar araladığından resimler sanatçı duyarlılığında yapılmalıdır (Sever, 2003:145).

Kitapların resimlemesinde dikkat edilmesi gereken bir noktada hareketliliklerdir. Hareket özelliği kullanılmayan resimler canlılığı ifade edemeyen fotoğraf görünümünde olduğundan çocuklar için olmamaktadır. Hareket unsuru kullanılan resimlerde resim-metin ilişkisi daha kolay kurulabileceğinden anlaşılması rahat olacaktır (Tür ve Turla, 1999).

2.3.5. Çocuk Kitaplarının Çocuk Gelişimine Katkısı

Eğitim öğretim adına yapılan tüm faaliyetlerin en büyük amacı çocuğun gelişimine katkı sağlamaktır. Okulda ya da evde yapılan eğitim öğretim çalışmaları bu amaca hizmet eder. Kitaplarda bu amacın gerçekleşmesine hizmet eden en önemli kaynaktır. Çocuklar kitaplar sayesinde birçok beceri kazanmakta ve hedeflerine kitaplar sayesinde ulaşmaktadır. Kitaplar sadece okul ortamında değil çocuğun bulunduğu her ortamda kullanılmalı ve onların gelişimine birçok noktada katkı sağlamalıdır. Yalçın ve Aytaş (2005), çalışmasında kitapların çocuklar üzerindeki gelişimini 4 kısımda incelemiştir:

- Dil Gelişimine Katkısı

Çocuk kitapları, okul öncesi dönemden başlayarak dilsel becerilerin edinilmesi sürecinde önemli katkılar sağlayan kaynak niteliğinde araç ve gereçlerdir. Çocukların ana dili ediniminde öykünmenin işlevi büyüktür. Çocuk kitapları, görsel ve dilsel bir uyaran olarak okul öncesi dönemden başlayarak çocukların ana dilini geliştirmelerinde olanak sunan doğal bir uygulama alanı oluşturmaktadır. Okul öncesi dönemden başlayarak yüksek sesle okunan öyküler, çocuklara dilin etkili kullanım örneklerini sunarken dille ilgili kuralları, dilin yapısını, anlatım olanaklarını gösterir ve onların söz varlıklarını da geliştirir. Bununla birlikte çocukla birlikte yapılan okumaların, çocuğun kelime hazinesinin gelişmesine, alıcı ve ifade edici dil becerilerinin gelişimine katkı sağlamaktadır (Çetinkaya, Öksüz ve Öztürk, 2018).

- **Bilişsel Gelişime Katkısı**

Araştırmacılar biliş kavramını algı, bellek, usavurma (muhakeme etme), düşünme ve kavrama süreçleriyle ilişkilendirmektedir. Bilişsel süreçlerin gelişmesinde, çocuk edebiyatının gözlemleme, karşılaştırma, sınıflama, uygulama, eleştirme yapma olanakları aktif rol oynar.

- **Kişilik Gelişimine Katkısı**

Çocuk kitapları, yaşamda karşılaşılabilecek sorunlara ilişkin çözüm önerilerini sanatçı duyarlılığı ile gösteren kaynaklardır. Bu kitaplarda çeşitli yaşam biçimleri, değişik kişilikte insanlar, farklı kültürler yer alır. Böylece çocuğun yaşam deneyimi kazanmasını sağlarlar. Okuma alışkanlığını kazanmış çocukların kendini ve çevresini, çevresindeki farklı kişilikleri anlama becerileri gelişir. Erken yaşlarda kişiliğinin biçimlendiği dönemlerde okuduğu kitaplardaki kişilere öykünmek, model almak çocuğun kişilik gelişimini olumlu yönde etkiler.

- **Toplumsal Gelişime Katkısı**

Çocuğun en önemli gelişim süreçlerinden biri toplumsallaşmadır. Toplumsallaşma bireyin ait olduğu toplumun ya da bir grubun değerlerini, davranışlarını kazanma ve o grubun etkin üyesi haline gelme sürecidir. Nitelikli çocuk kitapları içinde buldukları milletin toplumsal ve kültürel değerlerini yansıtır. Yazarlar bu eserlerde yaşadıkları toplumun benimsedikleri ya da karşı çıktıkları değerlerini kahramanları aracılığıyla okura sezdirir. Çocuklar masal, roman, öykü gibi türlerdeki kahramanların kendisiyle,

çevresiyle, yaşadığı toplumla ilişkilerini, davranışlarını okur ve yaşadığı topluma, dünyaya uyum için kendisine gerekli olacak toplumsal becerileri edinir.

2.4. İlgili Araştırmalar

Çocuk edebiyatı alanında lisansüstü çalışmaları inceleyen dört akademik çalışmaya rastlanmıştır. Bunların üçünü dergilerde yayınlanmış makaleler, birini ise lisansüstü tez oluşturmaktadır. Bu araştırmalardan; Demircan (2007) Balcı (2012) ve Yazıcı (2013)'nin makalelerine Google Akademikten, Yakar (2019)'un tezine ise Ulusal Tez Merkezi'nden ulaşılmıştır. Aşağıda bu çalışmaların içerik bilgilerine değinilmiştir:

Yazıcı'nın 2013 yılında yayınladığı Çocuk Edebiyatı Alanında Üniversitelerde Yapılan Lisans Sonrası Çalışmalar adlı makalesi, Türkiye Cumhuriyeti üniversitelerinde hazırlanıp YÖK UTM veri tabanında kataloglanan 249 tezin incelemesinden oluşmaktadır. Erişilen tezlerin hazırlandığı üniversite, enstitü ve ana bilim dalı; yayın yılı, hangi eğitim seviyesindeki çocuk edebiyatına yönelik hazırlandığı gibi nicel ölçümler yapılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına bakılacak olursa en fazla tezin 2000-2009 yılları arasında 179 teze 10 yıllık bir dönemde yapıldığı fakat 2010-2012 arası 2 buçuk yıllık bir dönemde 76 tezin yapıldığı görülmüştür. Bu da çocuk edebiyatı alanında yapılan lisansüstü çalışmaların gittikçe daha da arttığını göstermiştir. Tez türüne bakıldığında yüksek lisans tezlerinin daha çok çalışıldığı görülmüştür. Ulaşılan önemli sonuçlar arasında hem yüksek lisans hem de doktora tezini bu alanda yazan akademisyen sayısının 10'dan az olduğudur. Bu durum çocuk edebiyatı alanında yüksek lisans tezi çalışan araştırmacıların (eğitimlerine devam ediyorlarsa bile) doktora seviyesinde bu alanda çalışma eğiliminde olmadıklarını göstermiştir.

Demircan'ın 2007 yılında Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi'nde yayınladığı Çocuk Edebiyatı Konulu Lisansüstü Çalışmalar ile İlgili Bir Durum Araştırması adlı makalesi 1987-2003 yılları arasında YÖK UTM'de yayınlanmış 54 tezin incelenmesinden oluşmaktadır. Bu araştırmada da çocuk edebiyatı alanında yazılmış lisansüstü tezlerinin sayısı, üniversitelere, hazırlanma yıllarına, enstitülere, çalışma türüne, yazıldıkları özgün dile, hazırlayanların cinsiyetine ve konularına göre

nasıl bir dağılım gösterdiği sorularına cevap aranmıştır. Sonuçlara göre en fazla tezin Hacettepe Üniversitesinde, 1995-1999 yılları arasında, Sosyal Bilimler Enstitülerinde yapıldığı tespit edilmiştir. Çocuk edebiyatı lisansüstü çalışmalarının en fazla Türkçe dilinde yazıldığı onu Almanca ve İngilizce dillerinin takip ettiği, kadın araştırmacıların erkeklere göre daha çok bu konuyu çalıştığı da ulaşılan sonuçlardandır. YÖK tarafından saptanan konu başlıklarında en fazla Türk dili ve edebiyatı başlığının olduğu da çıkan sonuçlardandır (Demircan, 2007).

Balcı'nın 2012 yılında Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi'nde yayınladığı Türkiye'de Çocuk Edebiyatı Üzerine Hazırlanan Lisansüstü Tezler Hakkında Bir Meta-Analiz Çalışması adlı makalesi, 267 lisansüstü tezin incelenmesinden oluşmaktadır. Bu çalışmada 1981-2010 yılları arasında çocuk edebiyatı konusunda hazırlanan lisansüstü tezlerin tür, hazırlanma dönemi ve konularına göre sınıflandırılarak değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırma için yapılan kaynak taramasında büyük oranda YÖK'ün UTM veri tabanı kullanılmıştır. Araştırma sürecinde tez taramaları özellikle çocuk edebiyatı kavramı etrafında yoğunlaştırılmıştır. Bu araştırmanın sonuçlarına göre; çocuk edebiyatı alanında hazırlanmış olan tezlerin türleri büyük oranda yüksek lisans düzeyinde hazırlanmıştır. Doktora tezlerinin oranı çok azdır. Tezler ağırlıklı olarak Sosyal Bilimler Enstitülerinde çalışılmıştır. Konu olarak en fazla çocuk edebiyatı ürünleri ikinci sırada da çocuk eğitimi işlenmiştir (Balcı, 2012).

Yakar'ın 2019 yılında yayınladığı Türkiye'de Çocuk Edebiyatı Alanında Yapılan Lisansüstü Çalışmaların İçerik ve Yöntem Açısından İncelenmesi adlı tezi, 620 tezin incelemesinden oluşmaktadır. Bu araştırmanın temel amacı Türkiye'de çocuk edebiyatı alanında yapılan lisansüstü tezlerin konu ve yöntem dağılımlarını ortaya koyarak genel bir görünüm elde etmek ve gelecekteki yapılacak çalışmalara ışık tutabilmektir. Araştırma için yapılan kaynak taramasında UTM'den ve kütüphanelerden veri isteme yoluyla ulaşılabilecek Türkçe yazılmış çocuk edebiyatı tezleri kullanılmıştır. Yöntem ve içeriğine dair yapılan inceleme sonucunda şu temel sonuçlara erişilmiştir: İçerikte en çok yoğunlaşılan konu çocuk edebiyatı ve çocuk eğitimidir. Tezlerde en çok incelenen edebî tür süreli yayınlardır. Okul kademeleri dikkate alındığında ise tezlerde en fazla okul öncesine yönelik çocuk edebiyatı eserleri incelenmiştir. Yöntem açısından tezlerde çeşitli problemlerin olduğu saptanmıştır.

Tezlerin önemli bir bölümünde ya yöntem bölümü hiç bulunmamakta ya da tezin yöntemine dair net bilgilere rastlanmamaktadır. Yöntemi belli olan tezlerde en fazla nitel yöntem, model olarak doküman inceleme modeli, veri toplama aracı olarak doküman, veri analiz tekniği olarak da içerik analizi kullanılmıştır (Yakar, 2019).

3. YÖNTEM

Bu bölüm araştırmanın modeli, veri kaynağı, verilerin toplanması ve verilerin analizinden oluşmaktadır.

3.1. Araştırmanın modeli

Çocuk edebiyatı konulu lisansüstü tezlerin incelendiği bu çalışmada kullanılan model nitel araştırma kapsamında betimsel modelde bir çalışmadır. Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Betimsel araştırmalar, bir durumu olabildiğince tam ve dikkatli bir şekilde tanımlayan çalışmalardır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014).

3.2. Veri Kaynakları

Bu araştırmada veri olarak kullanılan tezler, YÖK Ulusal Tez Merkezinden ‘çocuk edebiyatı’ ifadesi ile yapılan arama sonucunda ulaşılabilen Türkçe ve izinli 283 lisansüstü tezidir. Bu tezlerin tam listesi Ek1’ de verilmiştir.

3.3. Verilerin toplanması ve analizi

Nitel araştırmalarda veri analizi çeşitlilik ve esneklik anlamına gelmektedir. Her nitel araştırma farklı özellikler taşır. Bu nedenle araştırmacının kendi araştırması için bir veri analizi planı geliştirmesi beklenir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu çalışmadan elde edilen veriler doküman analizi yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Belgesel gözlem, doküman metodu, doküman temini gibi isimlerle adlandırılan bu yöntem çalışma konusuyla ilgili derleme veya belge, eser, arşiv kayıtları gibi nesnelere birikimi anlamına gelir (Duverger,1973; Rummel, 1968; Yin, 2011). Araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar.

Geçmişteki olguların anında iz bıraktığı resim, plak, ses, araç, gereç, bina, heykel vb. kalıntılarla; olgular hakkında, sonradan yazılmış ve çizilmiş her türlü mektup, rapor, kitap, ansiklopedi, resmi ve özel yazı ve istatistikler, tutanak, anı, yaşam öyküsü ve benzerleridir. Olguya en yakın, onu en yakından yansıtan ve hatta onunla bütünleşen belgeler, kalıntılardır (Madge, 1965). Doküman inceleme tek başına bir veri toplama yöntemi olabileceği gibi diğer veri toplama yöntemleri ile birlikte de kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Çoğu doküman toplama işi sahada iken yani uygulama da iken gerçekleştirilir. Fakat kütüphane, tarih arşivleri ve elektronik tabanlı kaynaklar gibi kaynaklardan da doküman toplama işi yapılabilir. Özellikle sanat eserleri ve arşiv belgelerinde belgenin temin edilemediği durumlarda ise belgeyi inceleme imkânı bulunur ki bu işlem ciddi bir zaman alır (Yin, 2011).

Toplanan dokümanlar çeşitli sözel, sayısal, grafiksel ve resimsel veriler şeklinde olabilir. Toplanan veriler fiziksel veya sosyal çevreden olabileceği gibi iki insan arasındaki duygusal ilişkinin analizi için kullanılan karşılıklı yazılmış mektuplar gibi doğrudan gözlenemeyen bir durum hakkındaki soyut veriler bile olabilir. Ayrıca, toplanan veriler direkt katılımcılardan elde edilemeye de bilir, katılımcıların günlükleri, fotoğrafları gibi nesnelere doküman niteliği taşır.

Doküman temininden elde edilen belgeler, çalışma için çok önemli olabilir. Örneğin öğrencilerin çalışmalarının bilgisayar çıktıları, sınıfta uygulanan eğitim öğretim faaliyetlerinin içeriği hakkında detaylı bilgi verir. Belirli zaman aralıkları için gazete ve dergilerdeki makalelerin temini de araştırma konusuna göre önemli bağlamsal bilgiler verebilir. Bu tip belge ve kayıtları toplamak için bile önemli bir zaman dilimine ihtiyaç duyulacağı için hangi belgelere ihtiyaç olduğuna karar vermek önemlidir. Doküman incelemede, dokümanlara ulaşma zorluğuna dikkat etmek ve toplanacak dokümanların tür ve kapsamına göre sınıflama yapmak çalışmanın seyri açısından önemlidir. Ayrıca, doküman incelemede ufak bir ön inceleme yaparak toplanan dokümanların çalışmanın hedeflerine hizmet edip etmediğini kontrol etmekte önemlidir.

Doküman incelemede, dokümanlara ulaşma zorluğuna dikkat etmek ve toplanacak dokümanların tür ve kapsamına göre sınıflama yapmak çalışmanın seyri açısından

önemlidir. Ayrıca, doküman incelemede ufak bir ön inceleme yaparak toplanan dokümanların çalışmanın hedeflerine hizmet edip etmediğini kontrol etmekte önemlidir.

Forster (1995), doküman incelemesinin aşamalarını şu şekilde belirtmiştir:

1. Dokümanlara ulaşma
2. Orijinalliğini kontrol etme
4. Veriyi analiz etme
5. Veriyi kullanma.

Bu araştırmada Forster'in dikkat çektiği aşamalar sırası ile uygulamaya konmuştur.

Araştırma kapsamında çocuk edebiyatı alanına yönelik yapılan çalışmalara elektronik ortamdan ulaşılmış, YÖK UTM (tez.yok.gov.tr) adresi üzerinden detaylı arama seçeneği seçilerek anahtar kelime olarak dizin kısmına 'çocuk edebiyatı' yazılmış, izin durumu açık olarak seçilmiştir.(tez.yok.gov.tr) üzerinden ulaşılan yüksek lisans ve doktora tezleri kayıt altına alınmıştır. Kayıt altına alınan tezler ayrı ayrı kodlandırılarak verilerin analizi yapılmış, elde edilen veriler Microsoft Excel girildikten sonra bilgisayara kayıt edilmiş ve tablo haline getirilmiştir. Ayrıca tez incelemesi için ele alınan başlıklar oluşturulmaya başlanmadan önce uzman akademisyenlerin görüşü alınmış, tema olarak belirlenen başlıklar lisansüstü düzey, konu, yöntem, veri toplama araçları, sonuçlar ve öneriler olarak belirlenmiştir. Bu başlıkların kodlanması esnasında aşağıdaki gibi bir yol izlenmiştir:

- Lisansüstü düzey: UTM'de belirtilen durum dikkate alınmıştır.
- Konu: Tez başlıkları dikkate alınmıştır.
- Yöntem, veri toplama kaynakları, sonuçlar ve öneriler: İncelenen tezlerin ilgili kısımları dikkate alınarak, veriler Microsoft excel'e girilmiştir.

3.4. Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmaya dâhil edilen çalışmaların analizinde kullanılan kontrol listesi (Ek2), geliştirilme aşamasında uzman araştırmacılar tarafından bağımsız bir şekilde incelenmiştir. Daha sonra uzmanların dönütleri doğrultusunda kontrol listesinde gerekli düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Tezlerin analizleri araştırmacı ve yardımcı araştırmacı tarafından yapılmıştır. Araştırmacılar arası görüş birliği tespit edilmek amacıyla Miles ve Huberman'ın (1994) nerdiği güvenirlik formülü kullanılmıştır (Güvenirlik = Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)). Bu formüle göre kodlayıcılar arasında uyumun en az %80 olması gerekmektedir. Analizi sonucunda güvenirlik değeri %88 olduğu tespit edilmiştir.

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırma soruları doğrultusunda elde edilen bulgular sunulacaktır.

4.1. İncelenen Tezlerin Lisansüstü Düzeylerine, Yapıldıkları Yıllara ve Eğitim Kademelerine İlişkin Bulgular

Tablo 1. Tezlerin Lisansüstü Düzeylerine, Yapıldıkları Yıllara ve Eğitim Kademelerine Göre Dağılımı Tablosu

Yıllar	Lisans Düzeyleri	Okul Öncesi		İlkokul		Ortaokul		İlkokul-Ortaokul		Belirtilmemiş		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1989-1999	yüksek lisans	-	-	-	-	-	-	-	-	8	3,3	8	3,3
	doktora	-	-	1	2,5	-	-	-	-	3	7,5	4	10
1999-2009	yüksek lisans	2	0,8	-	-	5	2	1	0,4	25	10,3	33	13,6
	doktora	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2,5	1	2,5
2009-2019	yüksek lisans	17	7	9	3,7	15	6,2	3	1,2	158	65	202	83,1
	doktora	2	5	1	2,5	2	5	1	2,5	29	72,5	35	87,5
Genel Toplam	yüksek lisans	19	7,8	9	3,7	20	8,2	4	1,7	191	78,6	243	100
	doktora	2	5	2	5	2	5	1	2,5	33	82,5	40	100

Tablo 1 incelendiğinde 1987-2020 yılları arasında çocuk edebiyatı alanında yazılmış 283 lisansüstü teze ve yüksek lisans tezlerinin doktoralara göre fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma 243 yüksek lisans 40 doktora tezi incelenmiştir. Çocuk edebiyatı alanında hazırlanan tezlerin 2009 ile 2019 yılları arasında yoğunlaştığı sonucuna varılmıştır. Eğitim kademeleri incelendiğinde ise ortaokul ve okul öncesinin diğer kademelere göre önde olduğu görülmektedir. Üçüncü sırada yer alan ilkökul kademesinin ise toplamda 11 lisansüstü tezen oluştuğu gözlemlenmektedir. İlkokul ve ilkökul-ortaokul eğitim kademelerini birleştirdiğimizde toplamda 16 tezin bu alanda hazırlandığı sonucuna varılmıştır.

4.2. İncelenen Tezlerin Konularına İlişkin Bulgular

Tablo 2. İncelenen tezlerin konulara göre sınıflandırılmış tablosu

Lisans Düzeyi	Konular	<i>f</i>
Yüksek Lisans	Yazar ve kitaplarının değerlendirilmesi	158
	Değer öğretimi	33
	Dergi inceleme	20
	Resimli çocuk kitabı	14
	Çocuk edebiyatı ilkeleri	9
	Karakter eğitimi	5
	Okuma tutumu-Alışkanlık	5
	Öğretmen görüşleri	4
	Gazete	3
	Çocuk kütüphaneleri	2
	Okunabilirlik	2
	Çizgi roman	2
	Dinleme becerisi	2
	Biyografi	1
	Eş duyumsal Eğilim	1
	Çizgi film	1
	Hikâye haritası	1
	Dijital teknoloji	1
	Toplam	Konu sayısı
Doktora	Yazar ve kitaplarının değerlendirilmesi	24
	Değer öğretimi	7
	Dergi inceleme	4
	Okuma tutumu-Alışkanlık	4
	Gazete	1
	Beslenme	1
Drama	1	
Toplam	Konu sayısı	42
Genel toplam	Toplam konu sayısı	308

Tablo 2 incelendiğinde çocuk edebiyatı anahtar kelimeli lisansüstü çalışmaların 19 farklı konu altında toplandıkları görülmektedir. Yüksek lisans ve doktora tezlerinde en çok çalışılan konu “yazar kitaplarının değerlendirilmesi” olmuştur. Bu başlık altında Behiç Ak ve Gülten Dayıoğlu isimli yazarlara ait eserlerin incelenmesi dikkat çekmektedir. Yazım ve noktalama, söz varlığı, eğitsel iletiler, değerler gibi kriterler

üzerinden incelenen eserler, çocukların okuması gereken kitaplar olması, bu yazarlara ait metinlerin ders kitaplarında kullanılması, bu yazarları ve eserlerini merkeze alan sempozyum vb. düzenlenmesi gerektiği gibi önerilere bağlanarak çalışmalar tamamlanmıştır. Hem yüksek lisans hem de doktora düzeyinde ikinci konu başlığını değer öğretimi almaktadır. Çocuk edebiyatı ürünlerinde öğretim programlarında yer alan değerlerin varlığı/yokluğu, değere dair öğretimin doğrudan veya dolaylı oluşu, en çok öne çıkan değerler gibi ölçütler üzerinde gerçekleştirilen çalışmaların sayısı azımsanmayacak kadardı. Lakin çocuk edebiyatının temel konularından olan resimli çocuk kitapları, çocuk edebiyatı ilkeleri gibi konularda çok az çalışma gerçekleştirilmiştir. Özellikle okul öncesi ve ilkokul düzeyinde okumanın serbest düzeye çıkabilmesi, anlam kurmanın gerçekleşmesi ve güçlendirilmesi için çok önemli bir materyal olan resimli çocuk kitapları üzerine yüksek lisans düzeyinde 14 çalışmaya rastlanmıştır. Doktora düzeyinde ise bu başlıkta bir çalışmaya rastlanmamıştır. Aynı durum çocuk edebiyatı ilkeleri içinde geçerlidir. Yüksek lisans düzeyinde 9 çalışma olmakla birlikte doktora düzeyinde henüz çalışma yapılmamıştır.

Özellikle erken çocukluk döneminde kaliteli eğitim programlarının ve kitaplara erişimin önemi büyüktür. Bu bağlamda çocuk kütüphaneleri ve halk kütüphanelerinin çocuk bölümleri büyük önem arz etmektedir. Çocuk kütüphanelerinin hizmet kaliteleri toplumun okuma alışkanlığının etkiler. Her ne kadar erken çocukluk yaşanacak deneyimlerin temelde okuma, toplamda tüm akademik alanlar için olumlu etkiler bıraktığı biliniyor ise de, düşük sosyoekonomik çevreden gelen çocukların bu tür ortamlarda bulunmaları yüksek sosyoekonomik düzeyde olan çocuklara göre daha sınırlı olmaktadır (Yılmaz, 2008). Bu çerçeveden incelendiğinde yoğun çalışmalara konu olması gerektiği düşünülen çocuk kütüphaneleri konusunda sadece yüksek lisans düzeyinde 2 çalışma bulunmaktadır. Gazete, dergi ve biyografi çalışmalarında da durum aynıdır.

4.2.1. İncelenen Tezlerde İlkokul Kademesine Yönelik Çalışmaların Konularına İlişkin Bulgular

Tablo 3. İncelenen Tezlerde İlkokul Kademesine Yönelik Çalışmaların Konuları Tablosu

Lisans Düzeyi	Konular	<i>f</i>
Lisans	Kitap inceleme	5
	Değer öğretimi	2
	Okuma Tutumu-Alışkanlık	2
	Hikâye haritası	1
	Dinleme becerisi	1
	Yüksek lisans	Biyografi
	Eş duyumsal eğilim	1
Toplam	Konu sayısı	16
Doktora	Drama	1
	Kitap inceleme	1
	Okuma tutumu-Alışkanlık	1
Toplam	Konu sayısı	3
Genel toplam	Toplam konu sayısı	19

*Bu tabloda ilkökul ve ilkökul-ortaokul kademelerindeki tezler bir arada değerlendirilmiştir.

Tablo 3'e göre ilkökul kademesine yönelik tezlerin konuları 8 farklı konu altında toplanmıştır. Yüksek lisans ve doktora düzeyindeki çalışmalarda ortak çalışılan konu başlıkları "kitap inceleme" ve "okuma tutumu-alışkanlık" olmuştur. İlkokul düzeyinde okuma alışkanlığı ve tutumu üzerinde çalışmalar yapılması hem doğal hem sevindiricidir. Yine çocuk edebiyatının ve anlam kurmanın önemli basamaklarından olan karakter, olay örgüsü, zaman, mekân gibi ölçütleri bir araya getiren hikâye haritası konusunda da 1 çalışma da olsa yapılmış olması sevindiricidir. Fakat çocuk edebiyatında tür, kitap seçimi, açık ve gizli tema, bilgi verici kitaplar gibi konularda hiçbir çalışmaya rastlanmaması üzücüdür. Zira dünya literatüründe bu başlıklarda birçok çalışmaya rastlanmaktadır.

Bilindiği üzere biyografi bir kişinin bir yazar tarafından anlatılan hayat hikâyesidir. Russell'a (2004:243) göre biyografi; bireysel hayatın tümünü veya bir kısmını betimleyen (açıklayan) edebiyat türüdür. Otobiyografi ise yazarın kendi yaşamını ele aldığı bir yazı türüdür. Bu yazıların üç temel unsuru vardır: gerçekler, bu gerçeklere

ilişkin bir anlayış veya tema, konu ve okura karşı sergilenen tavır. Sunulan bilgilerin gerçeğe uygun, güncel ve kişinin yaşadığı kültürle döneme özgü olması gerekir. Biyografi yazarı, eserin hitap ettiği okurların yaş ve ilgilerine göre hangi olay ve detayların uygun olduğuna karar vermelidir. Toplumlar tarafından kabul görmüş, nitelikli ve önemli insanların, kişilik gelişiminin tamamlanma evresinde olduğu ilkokul evresinde bireylere rol model oluşturduğu gerçeğinden hareketle ilkokul düzeyinde birçok biyografi ve otobiyografi çalışması olması gerektiği düşünülmektedir. Er ve Şahin (2012), sosyal bilgiler dersinde biyografi yazmak konulu çalışmalarında ilkokul 4. Sınıf öğrencilerinin daha bilim insanı, sanatçı, yazar ve sporcu insanların hayatlarını merak ettiklerini ifade etmektedirler. Popülerliğini hiçbir zaman kaybetmeyen ve kaybetmeyecek olan şekilde bir ifadesi ile biyografiyi anlatan Er (2010), “merak” ve “anma” dürtülerimiz sebebi ile biyografinin eğitimdeki önemine değinmektedir. Yukarıdaki tablo incelendiğinde yüksek lisans düzeyinde 1 biyografi çalışmasına rastlanmakta, doktora düzeyinde ise biyografi veya otobiyografi konularında herhangi bir çalışmaya rastlanmamaktadır.

Yine ilkokuldaki tüm alanlarda önemini her geçen gün artıran drama konusu da çocuk edebiyatı ile yakından ilişkilidir. Drama çalışmalarında, çocuklar doğaçlama ve rol oynama aracılığı ile etkileşim, dinleme, konuşma, yazma ve kendini ifade etmeyi öğrenirler. Dikkat edilirse bu beceriler Türkçe1-8 Öğretim programında vurgulanan becerilerdir. Öğrenciler, hikâyeler aracılığı ile kendi hikâyelerini yazarak, dün, bugün ve yarını kendi yordamlarıyla yansıtarak hayatı keşfederler (Mc Caslin, 1990). Çocukların dünyayı entelektüel, fiziksel, duygusal ve ruhsal olarak okumayı öğrenmek için gerçek durumlarla karşılaşması ve deneyimler edinmesi gerekir. Bu yönüyle bakıldığında, drama ve çocuk edebiyatının edilgen, yalnızca verilenleri alan bireylerden çok, düşünebilen, olay ve olgular arasında yeni ilişkiler kurabilen bireyler yetişmesine imkân sağladığı görülmektedir (Aykaç ve İlhan, 2014). Günümüz çocuk edebiyatı anlayışında bu denli önemli olan drama konusunda sadece 1 çalışma yapılmış olması bu alandaki eksikliğin ne kadar büyük olduğunu göstermektedir.

4.3. İncelenen Tezlerde Gerçekleştirilen Araştırma Yöntemine İlişkin Bulgular

Tablo 4. İncelenen Tezlerde Gerçekleştirilen Araştırma Yöntem Tablosu

Lisans Düzeyi	Yöntem	<i>f</i>
Yüksek lisans	Nitel	126
	Nicel	12
	Karma	6
	Belirtilmemiş	96
Toplam	Yöntem sayısı	240
Doktora	Nitel	21
	Nicel	3
	Karma	2
	Belirtilmemiş	14
Toplam	Yöntem sayısı	40
Genel toplam	Yöntem sayısı	283

Tablo 4'e göre incelenen lisansüstü çalışmalarda kullanılan araştırma yöntemlerinden en fazla nitel yöntemin tercih edildiği bulgusuna ulaşılmıştır. Bunların 126'sı yüksek lisans, 21'i doktora tezleri olmak üzere toplamda 147 tezde nitel yöntem kullanılmıştır. Çocuk edebiyatı alanında yayımlanmış daha çok çocuk edebiyatına yönelik dokümanları (sürelî yayın, hikâye, resimli kitap, masal vb.) incelediğinden nitel yöntemlerin çoğunlukta olması doğaldır. Nicel yöntemin ise 12'si yüksek lisans, 3'ü doktora olmak üzere toplamda 15 çalışma ile kullanılan ikinci yöntem olduğu sonucuna varılmıştır. Çocuk edebiyatı alanında nicel yöntemin az tercih edilmesi beklenen bir durum değildir. Nicel yöntemin kullanıldığı tezler daha çok eğitim bilimleri alanlarında yapılanlardan oluşup, söz konusu tezlerde çocuk edebiyatına yönelik eserlerin öğrenci ve öğretmen üzerindeki etki/yansımalarını ölçmeye yönelik olduğu dikkat çekmektedir. Hem nicel hem nitel yöntemin ikisi birlikte kullanıldığı karma tezler de mevcuttur. Karma yöntem ise 6'sı yüksek lisans, 2'si doktora olmak üzere toplamda 8 çalışma ile üçüncü yöntem olarak kullanıldığı görülmüştür. Nitel ve nicel yöntemlerin bir arada kullanıldığı karma yöntemli tezler hem bir çocuk edebiyatı eserinin incelendiği hem de bu eserin; öğrenciler ve öğretmenler üzerindeki etkisinin ölçüldüğü çalışmalar olduğu görülmektedir. Ayrıca yüksek lisansta 96 doktora 14

olmak üzere toplamda 110 çalışmada hiçbir yöntem türü belirtilmemiştir. Araştırma kapsamında incelenen çalışmaların büyük bir bölümünü oluşturan bu tezlerin tam metni incelenmesine rağmen nitel, nicel, karma gibi yöntem kategorisinde değerlendirilememiştir. Çalışmaların büyük bir bölümünde yöntem bölümünün hiç olmayışı ve yöntemden (nitel, nicel, karma) hiç bahsedilmeyişi alanın büyük bir eksikliğini ortaya koymaktadır. Bu tür çalışmalar genellikle derleme türünde yapılmış çalışmalardır. Bu tür çalışmalar yeni bir araştırmayı tarif etmez, belli bir konuda daha önce yayınlanmış araştırmaların sonuçlarının değerlendirilmesi ve tartışılması amacıyla, konunun uzmanı tarafından yazılmıştır. Bu çalışmaların yazılış şekli, diğer çalışma türlerine göre daha serbesttir. (Herdman, 2006) Eğitim sahasında bu tür çalışmalar da bir yöntem dâhilinde ele alınmasına rağmen edebiyat sahasında bu tür derleme çalışmaları için bir yöntem başlığına veya yöntem ismine yer verilmemiş olabilir.

4.3.1. İncelenen Tezlerde İlkokul Kademesine Yönelik Çalışmaların Yöntemlerine İlişkin Bulgular

Tablo 5. İncelenen Tezlerde İlkokul Kademesine Yönelik Çalışmaların Yöntemleri Tablosu

Lisans Düzeyi	Yöntem	<i>f</i>
Yüksek lisans	Nitel	9
	Nicel	3
	Karma	0
	Belirtilmemiş	0
Toplam	Yöntem sayısı	12
Doktora	Nitel	1
	Nicel	0
	Karma	1
	Belirtilmemiş	1
Toplam	Yöntem sayısı	3
Genel toplam	Yöntem sayısı	15

*Bu tabloda ilkokul ve ilkokul-ortaokul kademelerindeki tezler bir arada değerlendirilmiştir.

Tablo 5 incelendiğinde genel tablodaki durumun ilkokul özelinde de benzer olduğu fark edilmektedir. İlkokul kademesine yönelik çalışmalarda en fazla nitel yöntemin tercih edildiği sonucuna varılmıştır. Yüksek lisans tezlerinin 8 tanesi, doktora tezlerinin 1 tanesi, toplamda 9 tezde nitel yöntem kullanılmıştır. Sadece 3 yüksek lisans çalışmasında nicel yöntemin tercih edildiği görülmektedir. Karma yöntem ise sadece doktora düzeyinde 1 kez tercih edilmiştir. Doktora düzeyinde 1 tezde yöntem belirtilmemiştir. Bu tez Türkçe Ders kitaplarındaki çocuk edebiyatı metinleri üzerine bir incelemedir. 1989 yılında gerçekleştirilmiş bir çalışmadır. Eğitim sahasında gerçekleştirilmiş bir çalışma olmasına rağmen yöntem belirtilmemiş olması bir eksiklik olarak görülmektedir.

4.4. İncelenen Tezlerin Veri Toplama Araçlarına İlişkin Bulgular

Tablo 6. İncelenen Tezlerin Veri Toplama Araçları Tablosu

Lisans Düzeyi	Veri Toplama Araçları	f
Yüksek Lisans	Doküman Analizi	102
	Görüşme Formu	17
	Ölçek	14
	Anket	12
	Fişleme	6
	İnceleme (Değerlendirme) Formu	5
	Gözlem	4
	Belgesel Tarama	3
	Belirtilmemiş	98
Toplam		261
Doktora	Doküman Analizi	20
	Ölçek	5
	Görüşme Formu	3
	Anket	2
	Gözlem	1
	Belgesel Tarama	1
	Belirtilmemiş	14
Toplam		46
Genel toplam		307

Tablo 6'ya göre tezlerin veri toplama araçları dağılımına bakıldığında bazı tezlerde birden fazla veri toplama aracının kullanıldığı görülmektedir. Bu yüzden genel toplam sayısı incelenen lisansüstü çalışma sayısından fazladır. Yüksek lisans düzeyinde 18, doktora düzeyine 6 çalışma birden fazla veri toplama aracı kullanmıştır. Örneğin 2011 yılında gerçekleştirilmiş “Türkçe Öğretiminde Çocuk Edebiyatı Metinleri ile Kurgulanan Drama Etkinliklerinin Anlatma Becerilerine Etkisi” başlıklı tez çalışmasında yarı yapılandırılmış görüşme formu ve kompozisyon yazılı anlatım değerlendirme ölçeği bir arada kullanılmıştır. Ölçek araştırmacılar tarafından geliştirilmemiş, 2004 yılında Sever tarafından geliştirilmiş ölçek izinli bir şekilde kullanılmıştır. Yine 2018 yılında “Türkçe Öğretmenlerinin ve Önerdikleri Kitapların Söylemleri Bağlamında Okuma Kültürü Anlayışı” başlıklı tez çalışmasında da doküman inceleme ve görüşme olmak üzere iki veri toplama aracı kullanılmıştır.

Her araştırma yönteminde birden fazla veri toplama aracı kullanmak araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğini artırmaktadır. Genel olarak araştırmacılar, geçerlik ve güvenilirlik kavramlarını araştırmanın sonuçlarının inandırıcılığını veya niteliğini gösteren en önemli unsurlar olarak ifade etmişlerdir (Dayman & Holloway, 2003). Aynı olayı farklı şekillerde incelemek araştırmanın güvenilirliği açısından önemlidir. Örneğin, bir araştırmacı farklı etnik unsurların bulunduğu bir okulda yaptığı araştırmayı değişik veri toplama araçları kullanarak yaparsa araştırmanın niteliğini artırmış olur (Glesne & Peshkin, 1992; Shenton, 2004). Gerçeğin farklı yönlerini ve oluşumlarını öğrenebilmek için araştırmacı, araştırdığı olay ve olguya ilişkin farklı bakış açılarını, farklı anlamları, farklı göstergeleri ve kaynakları ortaya çıkarmalıdır (Yıldırım & Şimşek, 2005). Marvasti (2004) farklı perspektiflerle veri toplamının araştırmanın niteliğini artıracığını belirtmiş, aynı olayın farklı zamanlarda veya değişik denek gruplarında ya da farklı araştırmacılar tarafından incelenmesinin araştırma sonuçlarının daha tutarlı olmasını sağlayacağını ifade etmiştir. Roberts ve Priest (2006) aynı olayda farklı veri toplama yöntemlerinin kullanılmasının araştırmanın tutarlılığını, anlaşılabilirliğini ve güncelliğini artıracığını belirtmişlerdir. Aynı çalışmada veri toplamak için birden fazla veri toplama tekniği kullanılması bu açılardan oldukça önemlidir (Yıldırım, 2010). Yukarıdaki bilgiler ışığında, bu araştırma da incelenen çalışmaların 24 tanesinde birden fazla veri toplama tekniği

kullanılmış olması sevindiricidir. Fakat 112 çalışmada da herhangi bir veri toplama aracından bahsedilmemiştir. Bu durum tıpkı yöntem belirtmede olduğu gibi edebiyat sahasında yapılmış çalışmaların derleme çalışması olmasına ve çalışmanın yöntemi, veri toplama aracı vb. yöntemsel içeriklerine yer vermemelerine bağlanabilir. (Baz ve Baz, 2017), “Okuduğunu Anlama Üzerine Bir Derleme” başlıklı çalışmalarında derlemeyi bir yöntem başlığı altında ifade etmişler ve tematik derlemeye dair bilgi vermişlerdir. Söz konusu tez çalışmalarında herhangi bir şekilde veri toplama aracına değinilmiyor olması önemli bir eksiklik olarak görülmektedir.

Yüksek lisans tezlerinde 163, doktora tezlerinde ise 32 olmak üzere toplamda 195 veri toplama aracı kullanılmıştır. Tablo 6' da yüksek lisans tezlerinde öne çıkan veri toplama araçları incelendiğinde doküman analizi 102, görüşme formu 17, ölçek 14 sonucuna ulaşılırken doktora tezlerinde ise doküman analizi 20, ölçek 5, görüşme formu 3 şeklindedir. Tezlerin tamamı incelendiğinde sıralama doküman analizi 122, görüşme formu 20 şeklindedir.

4.4.1. İncelenen Tezlerde İlkokul Kademesine Yönelik Yapılanların Veri Toplama Araçlarına İlişkin Bulgular

Tablo 7. İncelenen Tezlerde İlkokul Kademesine Yönelik Çalışmaların Veri Toplama Araçları Tablosu

Lisans Düzeyi	Veri Toplama Araçları	<i>f</i>
Yüksek lisans	Doküman Analizi	6
	Ölçek	4
	Anket	1
	Görüşme Formu	1
	Belirtilmemiş	2
Toplam	Veri toplama aracı sayısı	14
Doktora	Görüşme Formu	2
	Ölçek	1
	Belirtilmemiş	1
Toplam	Veri toplama aracı sayısı	4
Genel toplam	Veri toplama aracı sayısı	18

*Bu tabloda ilkökul ve ilkökul-ortaokul kademelerindeki tezler bir arada değerlendirilmiştir.

Tablo 7'ye göre ilkokul kademesine yönelik çalışmalar incelendiğinde yüksek lisans alanında en çok tercih edilen veri toplama aracı, doküman analizi 6 ve ölçek 4 şeklindeki doktora tezinde ise görüşme formu 2 şeklindedir. Ayrıca toplamda 2 tezde birden fazla veri toplama aracı kullanılmıştır. Yüksek lisans 2, doktora tezi 1 olmak üzere veri toplama aracı belirtilmeyen 3 tane tez olduğu gözlenmektedir.

4.5. İncelenen tezlerin sonuçlarına ilişkin bulgular

Tablo 8. İncelenen Tezlerin Sonuçları Tablosu

Lisans Düzeyleri	Sonuçlar	<i>f</i>
	Hikâye unsurları	72
	Eserde evrensel değerlere yer verilmesi	58
	Yan metinsel unsurlar	53
	Yazarın eserlerde eğitsel iletilere yer vermesi	41
	Eserlerde söz varlığı	37
	Çocuğa görelilik	35
	Eserde milli/ manevi değerlere ve vatan sevgisine yer verilmesi	33
	Eserde genellikle sade, akıcı ve açık bir dil kullanması	30
	Yazarın eserleri tavsiye edilen yaş grubuna uygun olması	22
	Eserde yazım ve noktalama hataları	21
	Eserin okuyucuda merak uyandırdığı ve eğlendirerek eğittiği	18
	Toplumsal cinsiyet	16
	Yazarın eserlerinde anlatımın, olayların akışı içerisinde dolaylı veya doğrudan verilmesi	11
	Yazarın eserlerinde ki dil ve anlatımın çocukların kelime hazinelerinin gelişmesinde etkili olduğu söylenilebilir.	11
Yüksek Lisans	Eserdeki anlatıcının kim olduğu ile ilgilenilmesi (1. tekil kişi, 3. tekil kişi gibi)	10
	Aile eğitimi	8
	Yazar hakkında	7
	Edebi türler	6
	Yazar, eserlerinde boşanma konusunun ele alınması	5
	Çeviri	5
	Eserde Türkçe sözcükler yerine farklı kökenlere ait sözcüklerin sıklıkla kullanılması	4
	Bütün eserlerin okuyucunun okuma, yazma ve konuşma becerilerinin gelişmesine, okuma alışkanlığı edinmesine yardımcı olması	4
	Meslek tanıtımının yapılması	3
	Deney ve kontrol grubu arasında anlamlı bir farkın olması	3
	Anaokulu eğitimi almış öğrencilerin, anaokulu eğitimi almamış öğrencilere göre daha başarılı oldukları	1
	Çocuk edebiyatına uygun edebi metinlerin öğrencilerin dinleme becerisini yüksek düzeyde geliştirdiğini ortaya koyması	1

4.5. İncelenen tezlerin sonuçlarına ilişkin bulgular (devam)

Lisans Düzeyleri	Sonuçlar	<i>f</i>
Doktora	Eserde evrensel değerlere yer verilmesi	12
	Hikâye unsurları	6
	Eserde milli/ manevi değerlere ve vatan sevgisine yer verilmesi	6
	Çocuğa görelik	5
	Edebi türler	5
	Yan metinsel unsurlar	4
	Eserlerde söz varlığı	4
	Eserde genellikle sade, akıcı ve açık bir dil kullanması	3
	Yazarın eserlerde eğitsel iletilere yer vermesi	3
	Eserin okuyucuda merak uyandırdığı ve eğlendirerek eğittiği	3
	Yazar hakkında	3
	Yazarın eserleri tavsiye edilen yaş grubuna uygun olması	2
	Türk edebiyatından önerilmekten kaçınılan kitapların oranının yüksek olması	2
	Drama eğitimi	1
	Etkinliklerin öğretmen merkezli olması	1
	Çeviri	1
	Aile eğitimi	1
Beslenme eğitimi	1	

Tablo 10'a göre, araştırma kapsamında incelenen 243 yüksek lisans tezinde bulgulardan hareketle 515 sonuca ulaşılmıştır. Ulaşılan bu sonuçların %14'ü (n=72) hikâye unsurlarına, %11,3'ü (n=58) yer verilen evrensel değerlere ve %10,3'ü (n=53) yan metinsel unsurlara yönelik bulgular olup en sık yer alan sonuçları oluşturmaktadır. Bunları %8 ile (n=41) yazarın eserlerde eğitsel iletilere yer vermesine, %7,2 ile (n=37) eserlerde yer alan söz varlığına ve %6,8 ile (n=35) çocuğa göreliğe ilişkin sonuçlar takip etmektedir. Ayrıca %0,6 (n=3) ile meslek tanıtımının yapılmasına ve deney-kontrol grupları arasında anlamlı bir farkın olmasına, %0,2 ile (n=1) ise anaokulu eğitimi almış öğrencilerin, anaokulu eğitimi almamış öğrencilere göre daha başarılı olduklarına ve çocuk edebiyatına uygun edebi metinlerin öğrencilerin dinleme becerisini yüksek düzeyde geliştirdiğini ortaya koymasına ilişkin bulgular ise en az yer alan sonuçlardır.

Öte yandan araştırma kapsamında incelenen 40 doktora tezinde ise bulgulardan hareketle 63 sonuca ulaşılmıştır. Ulaşılan bu sonuçların %19'u (n=12) yer verilen

evrensel değerlere, %9,5'i (n=6) hikâye unsurlarına ve %9,5 ile (n=6) milli/ manevi değerler ile vatan sevgisine yer verilmesine yönelik bulgular olup en sık yer alan sonuçları oluşturmaktadır. Ayrıca % 1,6 (n=1) ile (i) drama eğitime, (ii) etkinliklerin öğretmen merkezli olmasına, (iii) kitapların çevirisine, (iv) aile eğitime ve (v) beslenme eğitime yönelik bulgular ise en az yer alan sonuçları oluşturmaktadır.

Tablo 10'da yer alan ve iki farklı kategori olan yüksek lisans ve doktora düzeyinde yayımlanan 283 tez birlikte incelendiğinde toplam 578 sonucun yer aldığı görülmektedir. Yer alan bu sonuçların 13,5'i (n=78) hikâye unsurlarına, %12,1'i (n=70) yer verilen evrensel değerlere ve %9,2'si (n=53) yan metinsel unsurlara yönelik olup çalışmalardan en sık yer verilen sonuçları oluşturmaktadır.

4.5.1. İncelenen Tezlerde İlkokul Kademesi Sonuçlarına İlişkin Bulgular

Tablo 9. İncelenen Tezlerde İlkokul Kademesine Yönelik Çalışmaların Sonuçları Tablosu

Lisans Düzeyleri	Sonuçlar	f
Yüksek lisans	Eserde evrensel değerlere yer verilmesi	3
	Eserlerde eğitsel iletilere yer verilmesi	3
	Yan metinsel unsurlar	3
	Hikâye unsurları	3
	Çocuğa görelilik	2
	Eserde genellikle sade, akıcı ve açık bir dil kullanılması	2
	Biyografi kullanımı	1
	Yazarın eserlerinde anlatımını, olayların akışı içerisinde dolaylı veya doğrudan verilmesi	1
	Dinleme becerileri	1
	Ön test ve son test sonuçlarında anlamlı bir farklılık olması	1
	Söz varlığı	1
	Eş duyumsal	1
	Ortalamalar incelendiğinde öğrencilerin okuduğunu anlama düzeyinde edebî türlerin çok büyük farklar oluşturmadığının görülmesi	1
	Aynı yaştaki çocukların beğenilerinin benzer olduğunu, alt ve üst sosyoekonomik düzey arasında farklılık olmadığı	1
Süreç boyunca okunan kitapların okuma alışkanlığı kazandırması	1	
Okuma kültürü	1	
Doktora	Drama	1

*Bu tabloda ilkokul ve ilkokul-ortaokul kademelerindeki tezler bir arada değerlendirilmiştir.

İlkokul kademesi özelinde hazırlanan Tablo 11 incelendiğinde genel olarak sonuçların incelendiği Tablo 10 ile büyük ölçüde benzerlik taşıdığı görülmektedir. Sıralamada küçük değişiklikler olmakla birlikte evrensel değerler, eğitsel iletiler ve yan metinsel unsurlar ve hikâye unsurları ilk sıraları almaktadır.

Değerler, genellikle kişisel ya da toplumsal tercihlere göre kendiliğinden iyi olan şeyler (güzellik, doğruluk, sevgi, dürüstlük gibi) olarak tanımlanmaktadır (Kavak, 2018). Lyons (2003), değerlerin alan yazında bilgi, inanç, tutum, sosyal norm, ilgi, amaç, hayata bakış, ideoloji gibi zaman zaman birbiri ile ilişkili zaman zaman da ilişkisiz kavramları tanımlamak için kullanıldığını vurgulamaktadır. Değer aynı zamanda alan yazında kültür, toplum ve kişilik ile ilgili çalışmaların önemli bir bağımlı değişkeni iken, tutum ve davranışlar üzerine yürütülen çalışmaların ise önemli bir bağımsız değişkeni olarak kullanılmaktadır (Rokeach, 1973'ten aktaran Lyons, 2003). Fichter (2002)'de sosyal bilimcilerin değerler konusuyla ilgilenmelerine neden olan özellikleri çoğunluğun uzlaşısını gerektirmesi; ortak refahın korunması ve sosyal gereksinmelerin karşılanması açısından kişilerin değerleri ciddiye alması ve kişilerin yüce değerler için özveride bulunması olarak sıralamaktadır. Balcı ve Yelken'in (2010) 214 sınıf ve branş öğretmeni ile gerçekleştirdikleri çalışmada öğretmenlerden değeri kavramlaştırmaları istenmiştir. Öğretmenlerin maddi ve manevi görüşler bütünü, manevi giysi, ulaşmak ve yaşatmak istediğimiz güzellik, insana yakışır davranışlar, toplumun büyük çoğunluğu tarafından kabul göre davranışlar, yaşamak için gerekli olan kurallar, insanların sahip olması gereken nitelikler gibi kavramsallaştırmalar yaptıkları çalışma da değer öğretimine yönelik çalışmalar yapılması gerektiği önerilmektedir. Değerler öğretimi çocuk edebiyatında da kendine geniş yer bulmaktadır. “Çocuklar hikâyeleri dinleyerek, okuyarak ve edebi eserde yer alan karakterleri ve durumları düşünerek değerlerin ne anlama geldiğini kavrayabilirler (Kavak, 2018). Bu doğrultuda “çocuk edebiyatı” anahtar kelimesi ile gerçekleştirilmiş lisansüstü çalışmaların çocuk edebiyatı ürünlerinin değer öğretiminde bir araç olarak kullanımını test ediyor, inceliyor ve destekliyor nitelikte olduğu görülmektedir.

Sever (2015), iletiyi “yazarın okurla paylaşmak istediği ana düşünce” olarak tanımlar. Nodelman (2008), çocuk edebiyatının var oluş nedenini yetişkinlerin çocukları çocuk edebiyatını kullanarak etkilemesi ve onların iyi olmasını sağlaması şeklinde açıklamıştır. Bu bakış açısına göre doğru metinleri okumak çocukları daha iyi bir insan yapar. Bu nedenle çocuk edebiyatının eğitim amacına sahip olduğu, eğitsel iletiler üzerine kurgulanabileceği söylenebilir. Hem genelde hem ilkokul özelinde eğitsel iletilere yönelik sonuçlar elde eden lisansüstü çalışmaların varlığı ve sayısı ulusal alan yazında da bahsedilen gerçeğin dikkate alındığının göstergesidir.

Çocuk edebiyatının çocuklara dair tüm okuryazarlık becerileri üzerinde güçlü bir etkisi vardır (Ateş, 2013). Bu etkinin; birçok becerinin yanında hikâyelere ve hikâye unsurlarına ilişkin anlayış geliştirme konusu üzerinde de olduğu görülmektedir. Karakter, olay örgüsü, zaman ve mekân, problem gibi hikâye unsurlarını çözebilmek önemli bir okuryazarlık becerisidir. Yaş veya zihinsel, duygusal ve sosyal gelişim düzeylerine göre basit çocuk edebiyatı ürünlerinde bile bütünüyle gelişmiş karakterler bulunabilir. Hikâyeler gitgide karmaşık hale geldikçe karakter sayısının artışı veya çözümlenmesinin zorlaşması, olay örgüsünün kapalı ve açık uçlu oluşu, çatışma türlerinin farklılık göstermesi, zaman ve mekânın kelimedenden çizime geçişi gibi değişiklikler olabilir. Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında ulusal alan yazında hikâye unsurlarının varlığı, çocuk tarafından çözümlenebilmesi, yeniden anlatımı vb. konularda oldukça fazla çalışma yapılmıştır. Bu bulgu ilkokul seviyesinde de kendini göstermektedir. Aynı şekilde metindeki yan metinsel unsurların çocuk tarafından fark edilmesi, çocuk edebiyatı ürününe kattıkları, anlam kurmadaki önemi üzerine de ciddi sayıda çalışma olduğu görülmektedir. Bazı çalışmalar yan metinsel unsurları başka isimler ile (resim-metin ilişkisi, kitap tasarımı, kitap içeriği, hamur kalitesi, sağlam ciltli kapak, dış yapı) adlandırsa da araştırmacının bu tema içinde bir araya getirmesi çalışmalarının sonuç kısmında benzer mesajlar vermesidir.

4.6. İncelenen Tezlerin Önerilerine İlişkin Bulgular

Tablo 10. İncelenen tezlerin önerileri tablosu

Lisans Düzeyi	Öneriler	<i>f</i>
	Yazar hakkında	37
	Eser hakkında	33
	Yazarın eserlerine ders kitaplarında yer verilmesi	23
	Eğitsel ileti	22
	Değerler eğitimi	19
	Öğretmenlerin yapması gerekenler	19
	Eserlerin ilgili okurlara tavsiye edilmesi	17
	Ebeveynlerin yapması gerekenler	16
	Yan metinsel unsurlara dikkat edilmesi	13
	Söz varlığının kullanılması	10
	Çocuk kitaplarında çocuğa görelilik ilkesine daha çok dikkat edilmesi	10
	Çocuk hikâyeleri ve çocuk romanları, çocuk psikologları, pedagoglar ve sosyologların işbirliği ile kontrol edilmeli veya yazılmalı	6
Yüksek lisans	Karakter eğitimine önem verilmeli	6
	Eser temalar açısından zenginleştirilmeli	5
	Çocuk dergileriyle ilgili akademik çalışmalara yer verilmeli	5
	Üniversitelerin edebiyat bölümlerinde “çocuk edebiyatı” üzerinde daha fazla yoğunlaşmalı	5
	Okunabilirlik çalışmalarının artırılması	4
	Çeviri	4
	Çocuk edebiyatı yapıtlarının niteliğini belirlemeye dönük bilimsel çalışmalar yapılmalı	4
	Kitap seçiminde çocuk edebiyatının temel ilkeleri dikkate alınmalı	3
	Kitapların daha çok okurla buluşması amacıyla düzenlenen etkinliklerin artırılması	2
	Çocuk edebiyatı metinlerinde toplumsal cinsiyet araştırmalarının artırılması	2
	Resimli çocuk kitaplarını incelemekle görevli bağımsız bir kurul ya da komisyon kurulması	2
	Eserlerin dil uzmanları tarafından gözden geçirilmesi	2
	Etkileşimli okuma yapılması	2
	Çocukların dil eğitimi için, onlara kelime ve kavram bakımından faydalı olacak metinler sunulmalı	1
	Çocuklar için doğru kitap seçimi yapmaya yardımcı olması açısından bu konuda eleştirmenlerin yetiştirilmesi desteklenmeli	1
	Araştırmacılar ilköğretimin her dönemi için ayrı ayrı okumaya yönelik ölçekler geliştirmeli	1
	Farklı sınıf düzeylerinde çocuk edebiyatı ile desteklenmiş çalışmalar yapılması	1
	Çocukların kelime hazinelerini belirlemeye yönelik hazırlanan araştırmaların sayısı artırılmalı	1
	Çalışan kütüphanecilerin, nitelikli çocuk edebiyatı yapıtlarına yönelik değerlendirme yetisine sahip olabileceği bir eğitim sürecinden geçirilmesi	1
	Çocuk gazeteleri ve dergilerinin dil yeterlilikleri ve Türkçe eğitimine olan katkıları bakımından incelenmesi	1
	Anasınıflarına kütüphane kurulması	1
	İlköğretim birinci sınıfta, dört temel dil becerisinden (dinleme, konuşma, okuma, yazma) biri olan dinleme eğitimine öncelik verilmeli	1

4.6. İncelenen tezlerin önerilerine ilişkin bulgular (devam)

Lisans Düzeyleri	Öneriler	f
	Yazar hakkında	12
	Yan metinsel unsurlara dikkat edilmesi	7
	Çocuk kitaplarında çocuğa görelilik ilkesine daha çok dikkat edilmesi	5
	Çocuklar için uygun görülen eserler akademisyenlerce incelenmeli, değerlendirilmeli	4
	Öğretmenlerin yapması gerekenler	4
	Okulların, öğretmenlerin ve çocukların çocuk edebiyatı yazarlarıyla etkileşimi artırılmalı	3
	Okuma kültürü	3
Doktora	Çevirinin çocuk kitaplarına etkisi üzerine çalışmalar yapılması	1
	Çeviri eserlere dikkat edilmeli, yapılan çevirilerin uzman kişilerce hazırlanmasına özen gösterilmeli	1
	MEB tarafından öğrencilerin gelişim özelliklerine uygun olarak yeni bir kitap liste oluşturulmalı	1
	Çocuk edebiyatı alanında yazılmış makale, bildiri, tez ve diğer çalışmalar için ortak bir veri tabanının oluşturulması	1
	Çocuk yazarları her kitabın hangi yaş seviyesine uygun olduğunu ve kelime sayısını kitabın künyesinde belirtmeli	1
	Çeviriler, uzman kişilerce yapılmalı, sonra yayınevleri tarafından dil uzmanlarınca kontrol edilmeli	1
	Kitapların okur düzeyleriyle ilgili ayrıntılı çalışmalar yapılmalı	1
	Kitapların daha çok okurla buluşması amacıyla düzenlenen etkinlikler artırılmalı	1
	Çocuk dergileriyle ilgili akademik çalışmalara yer verilmeli	1
	Yapılan çalışmanın dikkate alınması	1
	Çocuklara beslenme eğitim programı oluşturulması	1
	Ders kitaplarının işleyişi çocuk edebiyatı metinleriyle birlikte drama gibi etkin yöntemlerle gerçekleştirilmeli	1
	Drama etkinliklerinin artırılması	1
	Türkçe öğretiminde drama etkinliklerinin öğrencilerin okuma ve dinleme becerileri üzerine etkisi araştırılmalı	1

Tablo 12'ye göre, araştırma kapsamında incelenen 243 yüksek lisans tezinde toplam 280 öneriye yer verilmiştir. Bu öneriler arasında %13,2 ile (n=37) yazarlara, %11,8 (n=33) ile eserlere ve %8,2 ile (n=23) yazarın eserlerine ders kitaplarında yer verilmesine yönelik öneriler sıklıkla yer almaktadır. Bunları %7,8 (n=22) ile eğitsel ileti, %6,8 (n=19) ile değerler eğitimi ve öğretmenlerin yapması gerekenlere yönelik öneriler takip etmektedir. Ayrıca %0,3 (n=1) ile en az yer verilen şu öneriler dikkat çekmektedir:

- (i) Çocukların dil eğitimi için, onlara kelime ve kavram bakımından faydalı olacak metinler sunulmalı.
- (ii) Çocuklar için doğru kitap seçimi yapmaya yardımcı olması açısından bu konuda eleştirmenlerin yetiştirilmesi desteklenmeli.
- (iii) Araştırmacılar ilköğretimin her dönemi için ayrı ayrı okumaya yönelik ölçekler geliştirmeli.
- (iv) Farklı sınıf düzeylerinde çocuk edebiyatı ile desteklenmiş çalışmalar yapılması.
- (v) Çalışan kütüphanecilerin, nitelikli çocuk edebiyatı yapıtlarına yönelik değerlendirme yetisine sahip olabileceği bir eğitim sürecinden geçirilmesi.
- (vi) Anasınıflarına kütüphane kurulması.

Öte yandan araştırma kapsamında incelenen 40 doktora tezinde toplam 52 öneriye yer verilmiştir. Bu öneriler arasında %23 ile (n=12) yazarlara, %13,5 (n=7) ile yansın sel unsurlara ve %9,6 (n=5) ile çocuk kitaplarında çocuğa görelık ilkesine daha çok dikkat edilmesine yönelik öneriler sıklıkla yer almaktadır. Ayrıca %1,9 (n=1) ile en az yer verilen şu öneriler dikkat çekmektedir:

- (i) MEB tarafından öğrencilerin gelişim özelliklerine uygun olarak yeni bir kitap liste oluşturulmalı.
- (ii) Ders kitaplarının işleyişi çocuk edebiyatı metinleriyle birlikte drama gibi etkin yöntemlerle gerçekleştirilmeli.
- (iii) Çeviriler, uzman kişilerce yapılmalı, sonra yayınevleri tarafından dil uzmanlarınca kontrol edilmeli.
- (iv) Çocuk yazarları her kitabın hangi yaş seviyesine uygun olduğunu ve kelime sayısını kitabın künyesinde belirtmeli.

Tablo 12’de yer alan ve iki farklı kategori olan yüksek lisans ve doktora düzeyinde yayımlanan 283 tez birlikte incelendiğinde toplam 332 öneriye yer verildiği görülmektedir. Bu öneriler arasında %14,7 (n=49) ile yazarlara yönelik öneriler, araştırmacılar tarafından en sık yer verilen öneri başlığı durumundadır.

4.6.1 İncelenen ilkokul kademesi tezlerinin önerilerine ilişkin bulgular

Tablo 11. İncelenen Tezlerde İlkokul Kademesine Yönelik Çalışmaların Önerileri Tablosu

Lisans Düzeyleri	Öneriler	f
Yüksek Lisans	Çocuk hikâyeleri ve çocuk romanları, çocuk psikologları, pedagoglar ve sosyologların işbirliği ile yazılması	1
	Yazarın eserlerine ders kitaplarında yer verilmesi	1
	Sınıf ve okul kitaplarında yazarın çocuklara yönelik eserlerinin yer alması	1
	Eser üzerinde farklı çalışmalar yapılması gerektiği	1
	Sınıf öğretmenlerinin öğrencilere okutulacak olan kitapları önce kendilerinin okuyarak ve iletileri tespit ederek etkinlikler düzenlemeleri	1
	Çalışma bu konuda yeni yapılacak olan akademik çalışmalara kaynaklık etmesi	1
	İlköğretim birinci sınıfta, dört temel dil becerisinden (dinleme, konuşma, okuma, yazma) biri olan dinleme eğitimine öncelik verilmeli	1
	Dinleme becerisinin geliştirilebilir ve ölçülebilir bir beceri olduğu tüm öğretmenler tarafından kabul edilmeli, etkinlikler bu ilke doğrultusunda yürütülmeli	1
	Milli Eğitim Bakanlığı tarafından çocuk edebiyatı ile ilgili hizmet içi eğitimler düzenlenmeli	1
	Öğretmenler çocuk edebiyatı alanındaki gelişmeleri takip etmeleri konusunda desteklenmeli	1
	Türkiye’de basılan çocuk kitaplarının kalitesi her alanda arttırılmalı	1
	Yayınevleri tarafından çocuklar için hazırlanan kitaplarda canlı renklerden oluşan resimler tasarlanmalı	1
	Engelli karakterlere yer verilmesi	1
	Değerler daha çok yer verilmeli	1
	Karakter eğitimine yönelik etkinlikler düzenlemeli ve materyaller kullanmalı	1
	Derse değer temaları açısından zengin metinler getirilmeli	1
	“Karakter Eğitimi” adı altında zorunlu ders olarak müfredata sokulmalı	1
	Doktora	İlköğretim çağındaki bir çocuğa onun yaşına, zihinsel gelişimine uygun doğru, nitelikli kitaplar seçilmeli
Öğrencilere kütüphaneyi kullanma öğretilmeli		1
Araştırmacılar ilköğretimin her dönemi için ayrı ayrı okumaya yönelik ölçekler geliştirmeli		1
Derslerin drama yöntemi ile işlenmesi		1
Drama etkinliklerinin öğrencilerin okuma ve dinleme becerileri üzerine etkisi araştırılmalı		1
Ders kitaplarındaki etkinliklerde, yaratıcı drama yöntemi, dört temel dil becerisini kapsayacak biçimde yeniden düzenlenmeli		1
Okuma kültürü		1

*Bu tabloda ilkokul ve ilkokul-ortaokul kademelerindeki tezler bir arada değerlendirilmiştir.

Tablo 11’e bakıldığında araştırma kapsamında incelenen 16 tez içerisinde toplam 24 farklı öneriye yer verilmiştir. Öne çıkan bir önerinin olmadığı görülmektedir. Ancak genel önerilerden farklı olarak karakter eğitimi, okuma kültürü ve dinleme becerisi dikkat çekmektedir.

5. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar

- Araştırma kapsamında incelenen 283 tezin lisansüstü düzeylerine bakıldığında yüksek lisans düzeyinde 243 tez, doktora düzeyinde ise 40 tez olduğu görülmektedir. Doktora tezinin yüksek lisans tezleri karşısından bu kadar az olması alana verilen değerin ne kadar az olduğunu göstermektedir. Çocuk edebiyatı alanında tezleri inceleyen Demircan (2007), Balcı (2012) ve Yazıcı (2013) çalışmalarında da yüksek lisans tezleri, doktora tezlerinden fazladır. Balcı (2012), alanın bağımsız bir ana bilim dalı veya bilim dalı olarak düzenlenmemiş olmasının lisansüstü çalışmaların hem sayısını hem de niteliğini etkilediğini bu nedenle de doktora tezlerinin sayıca yetersiz kaldığını belirtmektedir. Tezlerin çalışılma yılları dikkate alındığında ise “çocuk edebiyatı” alanında 2009 yılından itibaren gözle görülür bir artış olduğu dikkati çekmektedir. Çalışılan tez sayısındaki azlık edebiyat sahasında çocuk edebiyatına yeterince önem verilmediğinin göstergesidir. Günümüze yaklaştıkça çalışma sayısının artışı ise çocuk edebiyatının edebiyata dair olmaktan ziyade eğitime dair olduğunun fark edilmesine bağlanabilir. Çalışmaların eğitim kademeleri incelendiğinde ise ortaokul ve okul öncesinin diğer kademelere göre önde olduğu görülmektedir. Üçüncü sırada yer alan ilkokul kademesinin ise toplamda 11 lisansüstü tezdten oluştuğu gözlemlenmektedir. İlkokul ve ilkokul-ortaokul eğitim kademelerini birleştirdiğimizde toplamda 16 tezin bu alanda hazırlandığı sonucuna varılmıştır. Kalan 237 çalışmada herhangi bir özel alan belirtilmediği görülmektedir. Herhangi bir çocuk grubunu hedef almadan gerçekleştirilen bu çalışmaların eğitim çatısı altında etki değerlerinin düşük olduğu söylenebilir.
- Araştırma kapsamında tezlerin konu dağılımına baktığımızda yazar ve kitap inceleme, değer öğretimi, dergi inceleme, resimli çocuk kitapları konularının tezlerin çoğunluğunu oluşturduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuçtan anlaşıldığı

üzere yazar ve kitap inceleme tezlerin çoğunu kapsamıştır. Bu tezler çocuk merkezli yaklaşımdan uzak, araştırmacının kendi fikirlerinden ibaret bir yaklaşımla yazılmıştır. Bu yaklaşım alana oldukça zarar vermektedir. Yazar odaklı tezler her dönemde yoğun bir şekilde çalışıldığı gerek bu çalışmada gerek benzer çalışmalarda ortaya çıkan sonuçlardandır. Yazar-eser incelemeli tezlerde bazı yazarların birden fazla teze konu olduğu, en fazla Gülten Dayıoğlu ve eserlerinin incelendiği daha sonra onu Muzaffer İzgü ve Mustafa Ruhi Şirin'in takip ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Yazıcı (2013) da yazar odaklı tezler de Gülten Dayıoğlu, Muzaffer İzgü ve Mustafa Ruhi Şirin'in birden fazla teze konu olduğunu tespit etmiştir. Tezlerde konu dağılımına göre çıkarılan sonuçlara bakılırsa çocuk edebiyatı alanında yapılan çalışmaların yazarlar ve eserleri konularını ele almaya devam edeceği öngörülmektedir.

- Çocuk edebiyatı alanında ilkökul kademesine yönelik hazırlanan tezlerde kitap inceleme ve okuma tutumu konularının diğer konulara istinaden ön planda olduğu sonucuna varılmıştır. Alandaki çocuklardan alınan veriler ışığında kitaplar incelenmiş ve okuma tutumuna bakılmıştır. Bu tezler çocuk merkezli bir yaklaşımla yazıldığından alana faydası diğer tezlere göre daha fazladır.
- Çocuk edebiyatı alanında lisansüstü tezlerde yöntemin belirtilme durumuna bakıldığında tezlerin büyük çoğunluğunda doğrudan yöntemin belirtilmediği sonucuna varılmıştır. Yöntem bölümü olmayan tezlerin büyük bir bölümünün Dil Edebiyat alanında yapılanlardan oluştuğu görülmüştür. Eğitim Bilimleri alanlarında yapılan tezlerin çoğunluğunun yöntemleri bellidir. Çocuk edebiyatı alanında ki tezlerde kullanılan yöntemlere bakıldığında çok sayıda tezin yöntem bölümünün hiç olmaması ve yöntemden hiç söz edilmemesi alanın büyük bir eksikliğini ortaya koymaktadır. Ayrıca çocuk edebiyatı araştırmalarının nasıl yapılacağına yönelik bir bilimsel yöntem kitabının olmaması bu alanda çalışma yapacak araştırmacıların karşılaştığı en büyük güçlüklerdendir. Yöntemi belli olan tezlerde ise ilk sırada nitel yöntemli tezlerin yer aldığı görülmektedir. Bu tezler tüm tezlerin yarısına yakındır. İncelenen tezlerin çoğunluğunun

dokümanları veri olarak kullandığı düşünüldüğünde tezlerin büyük bölümünün nitel yöntemli olması doğaldır. Nicel yöntemli tezlerde sıralamada ikinci sıradadır fakat tüm tezlere oranı oldukça düşük olduğu sonucuna varılmıştır. Her ne kadar çocuk edebiyatı eserleri doküman niteliğinde olsa da bu eserlerin hitap ettiği kitle üzerinde etkilerinin incelendiği araştırmaların da yaygın olması gerekmektedir.

- İlkokul kademesine yönelik tezlerde ilk sırada nitel yöntemli tezler yer almıştır. İkinci sırada ise nicel yöntemli tezler kullanılmıştır. Arada genelde ki gibi bir uçurumun olmadığı dikkat çekmektedir. Bu durumun genellikle tezlerde sahadan toplanan veriler üzerine çalışmalar yapılmış olmasından kaynaklandığı gözlemlenmektedir. Yöntemi belirtilmeyen sadece bir doktora tezinin olduğu sonucuna varılmıştır. Bu durumdan yola çıkarak çocuğu merkeze alan çalışmaların yöntem belirtme durumlarında bir sorun yaşanmadığı da ayrıca dikkat çekmektedir. Bu tarz çalışmaların artmasıyla sahadaki tezlerin yöntem belirtme durumu ve nicel araştırmaların artacağı kanaatindeyiz.
- Araştırma kapsamında çocuk edebiyatı alanında yapılan lisansüstü tezlerde veri toplama araçlarına bakıldığında çok sayıda tezde veri toplama aracı doğrudan belirtilmemektedir. Toplam 112 lisansüstü tezde herhangi bir veri toplama aracından bahsedilmemiştir. Tezlerin bir bölümünde yöntem bölümünün olmayışı tezlerin veri toplama araçlarının belirtilmeyişi ile doğru orantılı olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Fakat bu tezlerin içeriği incelendiğinde çoğunluğunun veri toplama araçlarının derleme olduğu görülmektedir. Tezlerde en fazla kullanılan veri toplama aracı doküman analizidir. Çok olmamakla birlikte ikinci sırada görüşme formu, üçüncü sırada ölçek ve dördüncü sırada anket gelmektedir. Ayrıca yüksek lisans tezlerinde 18, doktora tezlerinde 6 olmak üzere toplamda 24 tezde birden fazla veri toplama aracı kullanıldığı sonucuna varılmıştır.

- Çocuk edebiyatı alanında ilkokul kademesine yönelik hazırlanan lisansüstü tezlerde veri toplama araçlarına bakıldığında iki lisansüstü tez dışında diğer tezlerde doğrudan belirtilmiştir. Doküman analizi ve ölçek veri toplama araçlarının ön planda olduğu sonucuna varılmıştır. Bu veri toplama araçları sahadan alınan veriler doğrultusunda kullanılmıştır. Veri toplama aracının belirtilme durumu çocuğu merkeze alan çalışmalar ile doğrudan ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır.
- Araştırma kapsamında çocuk edebiyatı alanında yapılan lisansüstü tezlerin sonuçlarına baktığımızda hikâye unsurları, değerler eğitimi, yan metinsel unsurlar, eğitsel iletiler, söz varlığı, çocuğa görelilik, eserde akıcı bir dil kullanılması başlıkları üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Çalışmalar kitap değerlendirme üzerinde yoğunlaştığı için kitaptaki söz varlığı, kitaptaki değerler, kitaptaki hikâye unsurları üzerinde durulmuştur. Bunların çocuğa ne kadar aktarıldığı üzerinde çalışmalar maalesef çok azdır. Bu tür saha çalışmaları alana zarar vermektedir.
- Çocuk edebiyatı alanında hazırlanan ilkokul kademesine yönelik lisansüstü tezlerde sonuçları incelediğimizde değerler eğitimi, eğitsel iletiler, hikâye unsurları, peritextuel unsurlar, çocuğa görelilik ve eserde akıcı bir dil kullanılması sonuçları dikkat çekmektedir. Elde edilen sonuçlar ışığında tezlerdeki eserlerin öğrencilere uygunluğu üzerinde çalışmaların yoğunlukla yapıldığı sonucuna varılmıştır.
- Çocuk edebiyatı alanında yayımlanan lisansüstü tezlerin önerilerine baktığımızda yazar hakkında, eser hakkında, eserlerin ders kitaplarında kullanımı ve yan metinsel unsurlara dikkat edilmesi başlıkları ön planda yer almaktadır. Çalışmalar genel olarak yazar-eser üzerinde yoğunlaştığı için önerilerin bu başlıklar altında yoğunlaşması normal karşılanmaktadır.

- Araştırma kapsamında çocuk edebiyatı alanında hazırlanan ilkokul kademesine yönelik lisansüstü tezlerde önerilere bakıldığında karakter eğitimi, okuma kültürü ve dinleme becerisine yönelik öneriler dikkat çekmektedir.

5.2. Öneriler

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen bulgular neticesinde ulaşılan sonuçlar ve alan yazında yer alan bilgiler doğrultusunda araştırmacılara önerilerde bulunulmuştur:

1. Bu araştırmada "çocuk edebiyatı" anahtar kelimesi ile tarama yapılmıştır. Daha etraflı veriler elde edebilmek için "çocuk kütüphanesi", "resimli çocuk kitapları", "etkileşimli okuma" gibi anahtar kelimeler eklenerek yeni araştırmalar yapılabilir.
2. Bu araştırmada esas alınmıştır. Sonuç birleştirmede nicel verileri kullanan meta analiz çalışmaları ile aynı anahtar kelimeler çalışılabilir.
3. Bu araştırmada 2 alan uzmanının görüşleri doğrultusunda bir uyum aralığı hesaplanmış, hazırlanan kontrol listesi eşliğinde araştırmacı tezleri analiz etmiştir. Yeni araştırmalarda uzman ve araştırmacı sayısı artırılarak olası sübjektif analiz ve yorumlar daha aza indirgenebilir.
4. Bu araştırmaya sadece Ulusal Tez Merkezi ne kayıtlı ve tam metinli çalışmalar dâhil edilmiştir. Yeni araştırmalarda ulusal ve uluslararası dizinlerde taranan arama motorlarındaki uygulama sahası Türkiye olan Türkçe/İngilizce yayınlar da dâhil edilerek veri havuzu genişletilebilir.
5. Çocuk edebiyatı alanında okul öncesi, ilkokul, ortaokul kademelerini konu alan ve özellikle eğitim kademelerinde çocuk edebiyatı eserlerinin öğrenci açısından etki yansımalarını ölçen çalışmalar yapılabilir.
6. Bu araştırmada doküman analizi modeli esas alınmıştır. Sonuç birleştirmede nicel verileri kullanan meta analiz çalışmaları ile aynı anahtar kelimeler çalışılabilir.
7. Çocuk edebiyatı alanında araştırma yapacak olan araştırmacılar bilimsel araştırma yöntemlerini önemseyerek ve çalışmasına uygun yöntem belirleyebilir.

8. Deneysel çalışmalara ağırlık verilip, çalışmaların ortaya koyacağı uygulamaya yönelik sonuçların sınıflara yansımalarının sağlanması gerekmektedir.
9. Öğretmenlerin üniversite eğitimleri sırasında ve hizmet içi eğitim kurslarında çocuk edebiyatına ilişkin aldıkları eğitimin yeterliliğine, bu eğitimin çocuğa ve edebiyata dair hangi boyutları içerdiğine ve çocuk edebiyatında öğretmenin rolüne dair çalışmalar yapılması gerekmektedir.
10. Öğretmen adaylarının meslek öncesi staj çalışmaları dönemlerinde çocuk edebiyatı uygulamalarını incelemeleri ve uygulamaya yönelik çalışmalar yapmaları gerekmektedir.
11. Sınıf öğretmenlerinin Türkçe Öğretim Programını dikkatlice incelemeleri okuma öncesi, okuma esnası ve okuma sonrası çocuk edebiyatından nasıl faydalanmaları gerektiğini bilerek öğrenme-öğretme sürecini oluşturmaları gerekmektedir.
12. Öğretmenlerin öğretim dışı zamanlar için çocuk edebiyatından nasıl faydalanmaları gerektiğini bilerek ebeveyn ve çocukları yönlendirmeleri gerekmektedir.

6. KAYNAKÇA

Akoğlu, G., Ergül, C., & Duman, Y. (2014). *Etkileşimli kitap okuma: Korunmaya muhtaç çocukların alıcı ve ifade edici dil becerilerine etkileri*. Elementary Education Online, 13(2).

Alpay, M., & Anhegger, R. (1975). *Çocuk edebiyatı ve çocuk kitapları*.

Arseven, T. (2005). *Mesaj açısından çocuk kitapları*. Hece Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı, 104-105.

Ateş, S. (2013). *İlkokulda Peritextual Okumadan Metinler Arası Okumaya Resimli Hikâye Kitabı Okuma Süreci*. International Journal Of Human Sciences, 10(1), 1567-1585.

Aykaç, M., & İlhan, A. Ç. (2014). *The effect of creative drama activities set up with child literature texts on speaking skills*. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 47(1), 209.

Balcı, F. A., ve Yelken, T. Y. (2010). *İlköğretim Öğretmenlerinin "Değer" Kavramına Yükledikleri Anlamlar*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 39(39), 81-90.

Balcı, A. (2012). *Türkiye'de Çocuk Edebiyatı Üzerine Hazırlanan Lisansüstü Tezler Hakkında Bir Meta-Analiz Çalışması*. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9(17), 195-206.

Baz, B. ve Baz, D.(2017).*Okuduğunu anlama üzerine bir derleme*. IV. Yıldız Sosyal.

Büyüköztürk, Ş. Kılıç Çakmak, E. Akgün, Ö. E. Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Chen, C. Y., Wang, M., Li, J. Y., Pootrakulchote, N., Alibabaei, L., Ngoc-le, C. H., ... & Zakeeruddin, S. M. (2009). *Highly efficient light-harvesting ruthenium sensitizer for thin-film dye-sensitized solar cells*. ACS nano, 3(10), 3103-3109.

Ciravoğlu, Ö. (1999). *Çocuk edebiyatı*. İstanbul: Esin Yayınevi.

Çakmak Güleç, H., & Geçgel, H. (2006). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Kök Yayıncılık.

Çetinkaya, F. Ç., Öksüz, H. İ., ve Öztürk, M. (2018). *Etkileşimli Okuma ve Kelime Hazinesi*. Journal of International Social Research, 11(60).

Çıkla, S. (2005). *Tanzimattan günümüze çocuk edebiyatı ve bazı öneriler*. Hece Dergisi, 9, 89-107.

Çılgın, A. S. (2007). *Çocuk edebiyatı*. Morpa.

Demircan, C. (2006). *Mektepli Gazetesi'nde Yer Alan Metinlerin İçeriğinin Çocukların Bilişsel ve Ahlaki Gelişimlerine Katkısı* (1-148. Sayılar) (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

Demircan, C. (2007). *Çocuk Edebiyatı Lisansüstü Araştırmalar ile İlgili Bir Durum Araştırması*. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (13), 23-35.

Demirdöğen, P. (2003). *Milli Eğitim Tarafından Yayımlanan 6-15 Yaş Arası Çocukların Okuyabileceği Kitapların Eğitici ve Görsellik Açısından Tasnifi, Dil ve Anlatım Yönlerinden Eleştirel Bir Şekilde İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Dirican, R. (2013). *3-6 Yaş Grubu Çocuklarına Yönelik Yayımlanan Resimli Hikâye Kitaplarının Bazı Temel Değerler Açısından İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Duverger, M. *Sosyal Bilimlere Giriş: Metodoloji Açısından Çev:Unsal Oskay*. Ankara: Bilgi Yayınevi, 1973.

Elbir, B., & BAĞCI, C. (2013). *Değerler Eğitimi Üzerine Yapılmış Lisansüstü Düzeyindeki Çalışmaların Değerlendirilmesi*. Electronic Turkish Studies, 8(1).

Er, H. (2010). *Sosyal bilgiler eğitimi kapsamında ilköğretim öğrencilerinin "biyografi" kullanımına ilişkin görüşleri*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı. Ankara.

Er, H., & Şahin, M. (2012). *Sosyal Bilgiler Dersinde "Biyografi" Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşleri*. Journal Of Turkish Educational Sciences, 10(1).

Fichter, J. (2002). *Sosyoloji Nedir?* (Çeviren: Nilgün Çelebi). Ankara: Anı Yayıncılık.

Forster, N. (1995). *The analysis of company documentation*. C. Cassell & G. Soymon(Eds.), *Qualitative methods in organizational research: A practical guide*: London: Sage.

Glesne, C., & Peshkin, A. (1992). *Becoming qualitative researchers an introduction*. London: Longman Group Ltd.

Gök, N.F. (2013) *Anaokullarında erken okuryazarlık çevresinin değerlendirilmesi ve sınıf ortamının çocukların erken okuryazarlık davranışlarına etkisi*.(yayımlanmamış doktora tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara

GÖKŞEN, E. N. (1980). *Örnekleriyle Çocuk Edebiyatımız, Remzi Kitabevi. Basım, İstanbul.*

Gönen, M. & Işıtan, S. (2006). *Resimli çocuk kitaplarının benlik kavramıyla ilgili konuları içermesi yönünden incelenmesi*. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumunda sunulan bildiri. Ankara Üniversitesi, Ankara.

Greene Brabham, E., & Lynch-Brown, C. (2002). *Effects of teachers' reading-aloud styles on vocabulary acquisition and comprehension of students in the early elementary grades*. *Journal of Educational Psychology*, 94(3), 465.

Gündüz Sağlam, A., 2007. *Anne-Baba ve Öğretmenlerin Okul Öncesi Çocuk Kitaplarını Değerlendirmesi*, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, s. 13, Afyonkarahisar.

Gürel, Z., Temizyürek, F., ve Şahbaz, N. K. (2007), *Çocuk Edebiyatı*, Ankara: Öncü Kitap.

Herdman, Elizabeth Anne (2006). *Derleme Makale Yazımında Konferans ve Bildiri Sunumu Hazırlamada Pratik Bilgiler* (Zeynep Dörtbudak, Çev). *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 3 (1), 2-4.

Kakirman Yıldız, A. (2017). *Okul öncesi dönem çocuğunun eğitim ve gelişiminde kitabın rolü ve bu süreçte Anaokulu kütüphanelerinin gerekliliği*. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3, 792-802.

Karadağ, E. (2009). *Eğitim Bilimleri Alanında Yapılmış Doktora Tezlerinin Tematik Açıdan İncelemesi*. Journal of Kırsehir Education Faculty, 10(3).

Kavak, S., & Bayram, B. A. Ş. (2018). *Koray Avcı Çakman'ın Hikâyelerindeki Eğitsel İletiler Üzerine Bir Araştırma*. Ana Dili Eğitimi Dergisi, 6(4), 1141-1159.

Koç, E. S. (2015). *Türkiye'de ilköğretim programlarının değerlendirilmesine yönelik yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1(16), 198-216.

Küçükoğlu, A., & Ozan, C. (2013). *Content analysis about master theses and dissertations in classroom teacher education*. International Journal of Eurasia Social Sciences, 4(12), 27-47.

Lyons, S. (2003) *An exploration of generational values in life and at work*. Unpublished doctoral dissertation, Carleton University, Canada.

Madge, J. (1965) *The Tools of Science An Analytical Description of Social Science Techniques*. Anchor Books Doubleday and Comp.

Marvasti, A. (2004). *Qualitative research in sociology*. Sage.

McCaslin, N. (1990). *Creative drama in the classroom*. Addison-Wesley Longman Limited.

Miles, M, B., ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded Sourcebook*. (2. bs.). Thousand Oaks, CA: Sage.

Nodelman, P. (2008). *The hidden adult: Defining children's literature*. JHU Press.

Nodelman, P., & Reimer, M. (1996). *The pleasures of children's literature*. New York: Longman.

Oğuzkan, A. F. (1994). *99 Soruda Çocuk Edebiyatı*. (Hazırlayan: M. Ruhi Şirin). *İyi Bir Çocuk Kitabı Dil, Anlatım Konu Bakımından Nasıl Olmalıdır?*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayını.

Özenç, E. G., & Özenç, M. (2013). *Türkiye'de üstün yetenekli öğrencilerle ilgili yapılan lisansüstü eğitim tezlerinin çok boyutlu olarak incelenmesi*. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 171(171), 13-28.

- Roberts, P., & Priest, H. (2006). *Reliability and validity in research. Nursing standard, 20(44)*, 41-46.
- Rummel, J.F. (1964) *An Introduction to Research Procedures in Education Second Edition*. Harper and Row.
- Russell, D., & Owen, A. (2004). *Oxford Dictionary of National Biography*.
- Sağlam, G. A. (2007). *Anne-Baba ve Öğretmenlerin Okul Öncesi Çocuk Kitaplarını Değerlendirmesi*. Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon.
- Seven, S. (2010). *Edebi metinlerle çocuk edebiyatı*. Ş. Demirel (ed.), Çocuk Kitapları (110-114) İçinde. Ankara: Pegem Akademi
- Sever, S. (2003). *Çocuk ve edebiyat*. Kök Yayıncılık.
- Sever, S. (2007). *Çocuk Edebiyatı Öğretimi Nasıl Olmalıdır?*. II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu.(Yay. Haz. S. Sever). Ankara: AÜ Basımevi, s, 41.
- Sever, S. (2015). *Çocuk ve Edebiyat*. İzmir, Tudem.
- Shenton, A. (2004). *Strategies for qualitative research projects*. Education for Information, 22, 63-75.
- Şahin, A., Arıncı, A., Celepoğlu, A., Dursunoğlu, H., Toz, H., Erdal, K., & Kılıç, Y. (2010). *Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı*. Pegem Akademi: Ankara.
- Şimşek, N. (2002). *Teknoloji Destekli Eşitlik Açıköğretimde Daralmayı Gerekendirir Mi?*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 34(1), 71-75.
- Şimşek, H., & Yıldırım, A. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Şirin, R. M. (2002). *Televizyon, şiddet içerikli haber öyküleri ve çocuk. Radyo ve televizyonlarda şiddet içerikli haberlerin sunumunun toplum üzerine etkileri sempozyumu*, 35-46.
- Toz, H. (2013). *Çocuk Edebiyatı Tarihi. Eğitim Fakülteleri için Çocuk Edebiyatı*, (s. 227-252). Pegem Akademi: Ankara.

Tüfekci Can, D. (2012). *Çocuk Edebiyatı Üzerine Bir Araştırma: Tanımlar, Türler ve Teoriler* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Tür, G., & Turla, A. (1999). *Okul Öncesinde Çocuk*. Edebiyat ve Kitap, İstanbul: Ya-Pa Yayınları.

Türk Dil Kurumu. (2011). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Ünal, E., & ARIK, S. (2016). *Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalında Yapılan Lisansüstü Tezler Yönelik Bir Araştırma*. Electronic Turkish Studies, 11(3).

Üzel, Ö. (2007). *Serpil Ural'ın Çocuk Kitaplarının İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale 18 Mart üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.

Whitehurst, G. J., Arnold, D.S., Epstein, J. N., Angell, A. L., Smith, M., & Fischel, J. E. (1994). *A picture book reading intervention in day care and home for children from low-income families*. Developmental Psychology 30, 679-689.

Yakar F.A. (2019). *Türkiye'de Çocuk Edebiyatı Alanında Yapılan Lisansüstü Çalışmaların İçerik Ve Yöntem Açısından İncelenmesi*. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Burdur.

Yalçın, A., & Aytaş, G. (2002). *Çocuk edebiyatı*. Akçağ Basım Yayım Pazarlama.

Yalçın, A., & Aytaş, G. (2005). *Çocuk Edebiyatı*, Akçağ Yayınları, Ankara.

Yaşar, Ş., & Papatğa, E. (2015). *İlkokul matematik derslerine yönelik yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi*. Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 5(2).

Yazıcı, N. (2013), *Çocuk Edebiyatı Alanında Üniversitelerde Yapılan Lisans Sonrası Çalışmalar*, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 28(1), 441-452.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, K. (2010). *Raising the quality in qualitative research*. İlköğretim Online, 9(1), 79-92.

Yılmaz, A. (2008). *Okulöncesi çocuklara yönelik kütüphane hizmetlerinin önemi ve başarılı bir kütüphane örneği*. Türk kütüphaneciliği, 22(2), 169-186.

Yin, R.K., (2011) *Case Study Research: Design and Methods Applied Social Research Methods. Fourth Edition*. Thousand Oax, C.A.:Sage Publications.

Yükselen, A., Yumuş, M., & Işık, E. (2016). *Çocuk kitabı seçme kriterlerine ilişkin okul öncesi eğitimcilerin görüşleri*. Başkent university journal of education, 3(2), 161-168.

İnternet Kaynakları

ÇHS. (2019), <https://www.unicefturk.org/>

MEB, 7. Millî Eğitim Şûrası, 1962; 273 <http://ttkb.meb.gov.tr/>

TDK. (2019), <http://www.tdk.gov.tr>

7. EKLER

EK.1. TÜRKİYE'DE ÇOCUK EDEBİYATI ALANINDA HAZIRLANAN YÜKSEK LİSANS TEZLERİ

Tez No	Yıl	Tez Adı
1	2019	Mustafa Ruhi Şirin'in çocuk şiirleri ve masallarının duyarlık eğitimi açısından incelenmesi
2	2019	Ulviye Alpay'ın çocuk kitaplarında yer alan eğitsel iletiler
3	2019	'Arkadaş', 'Çocuklara Arkadaş', 'Çocuklara Talim' dergileri (metin-inceleme)
4	2019	Hasan Lâtif Sarıyüce'nin Anadolu masallarının eğitsel değerler açısından incelenmesi
5	2019	Behiç Ak'ın çocuk kitaplarındaki eğitici iletiler üzerine bir araştırma
6	2019	Türk çocuk edebiyatında doğa-çocuk ilişkisi
7	2019	İdeoloji kavramı açısından Türk çocuk roman örnekleri üzerine bir inceleme
8	2019	Mustafa Rahmi Balaban'ın çocuk edebiyatı ile ilgili eserleri üzerine bir araştırma
9	2019	Abdulla Şaik'in eserlerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi
10	2019	Behçet Necatigil'in şiirlerindeki çocuk imgesinin temalar bakımından Türkçe eğitimine katkısı
11	2019	Betül Avunç'un 'İkiz Gezginler'inde çocuk edebiyatı öğeleri ve kültürel miras eğitimi: Etkinlik önerisi
12	2019	1909-1918 yılları arası eski harfli çocuk dergilerinde savaş teması
13	2019	Aysel Gürmen'in 'Selen'in Öyküleri' üzerine çocuğun dil ve kişilik gelişimine katkısı bağlamında bir değerlendirme
14	2019	Hüseyin Yurttaş'ın çocuk kitaplarının çocuk edebiyatı yapıtlarında bulunması gereken özellikler açısından incelenmesi
15	2019	Behiç Ak'ın çocuk romanlarında erdemler ve karakter güçler
16	2019	Nur İçözü'nün romanlarının çocuk edebiyatının temel öğeleri bağlamında incelenmesi
17	2019	Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki edebî metinlerin çocuk edebiyatı ölçütlerine göre değerlendirilmesi
18	2019	Çetin Öner'in öykülerinin çocuk edebiyatı açısından incelenmesi ve Türkçe eğitimine katkısı
19	2019	Serpil Ural'ın çocuk kitaplarının değerler eğitimi açısından incelenmesi
20	2019	Hidayet Karakuş'un hikâyelerinin çocuk edebiyatının temel unsurları bakımından incelenmesi
21	2019	Christine Nöstlinger ve Gülten Dayıoğlu'nun çocuk romanlarında ailenin çocuk eğitimindeki rolü
22	2019	Doğa sevgisi değerinin halk bilimi ürünleriyle kazandırılmasının öğrencilerin çevresel tutumlarına etkisi

23	2019	Çocuk dergilerinin çocuk edebiyatının temel ilkeleri bağlamında incelenmesi
24	2019	Resimli çocuk kitaplarının eleştirel düşünme becerilerini desteklemesi yönünden incelenmesi
25	2019	Çok okunan çocuk kitaplarının değerler yönüyle incelenmesi
26	2019	Behiç Ak'ın çocuk hikâyelerinin çocuk edebiyatının temel öğeleri açısından incelenmesi
27	2019	Seza Kutlar Aksoy'un çocuk kitaplarında özüne duyarlılık
28	2019	Sedat Girgin'in resimlediği kitaplardan örneklerle çocuk edebiyatında resim-metin ilişkisinin incelenmesi
29	2018	48-60 aylık çocukların hikâye anlatım teknikleri kullanılarak hikâyeyi hatırlama becerilerinin değerlendirilmesi
30	2018	5-6 yaş grubu çocuklar için Türkçe yazılmış resimli çocuk kitaplarında değerler analizi
31	2018	Ali Nazimâ ve II. Meşrutiyet devri siyasi politikalarının çocuk edebiyatına etkisi
32	2018	Çetin Öner'in çocuk romanlarında kullanılan karakter geliştirme yöntemleri üzerine bir inceleme
33	2018	Koray Avcı Çakman'ın hikâyelerindeki eğitsel iletiler üzerine bir araştırma
34	2018	Türk çocuk romanlarında meslekler üzerine bir araştırma
35	2018	Sağlık temasını içeren Türkçe ve yabancı dillerdeki çocuk kitaplarının incelenmesi
36	2018	Okul öncesi öğretmenlerinin resimli çocuk kitaplarına ilişkin görüşleri
37	2018	Behiç Ak'ın çocuk kitaplarının çocuk edebiyatının temel öğeleri bakımından incelenmesi
38	2018	Çocuk edebiyatının temel ilkeleri bakımından Memduh Şevket Esendal'ın öykülerinin öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi
39	2018	Aytül Akal'ın masallarının değerler eğitimi açısından incelenmesi
40	2017	Çocuk edebiyatı ve çocuk eğitimi çerçevesinde Numan Kartal'ın eserlerinin incelenmesi
41	2017	Kaşkay Türklerinin çocuk edebiyatı ürünleri ve bu ürünlerin çocuk gelişimi üzerine etkisi
42	2017	Seza Kutlar Aksoy'un eserlerindeki eğitsel değerler ve bu değerlerin davranışa yansımaları
43	2017	Değerler eğitimi bağlamında Aytül Akal'ın çocuk romanlarının analizi
44	2017	Türkçe öğretimi bağlamında Bestami Yazgan'ın şiirleri
45	2017	Çocuk kütüphanelerinde en çok okunan çocuk kitaplarının çocuk edebiyatının temel ilkeleri bağlamında incelenmesi (Ankara ili örneği)
46	2017	Beyazbulut dergisindeki kurgusal metinlerde karakterler aracılığıyla verilen iletiler
47	2017	İlkokullarda öğrencilere önerilen Gülten Dayıoğlu öykü kitaplarının hikâye haritası elementleri ile değerlendirilmesi
48	2017	Çocuk kütüphanelerinde derme geliştirme

49	2017	Ödüllü çocuk romanlarının toplumsal cinsiyet kalıp yargıları bağlamında incelenmesi
50	2017	Toplumsal cinsiyet rolleri bakımından TRT çocuk kanalında yayımlanan çizgi filmler
51	2017	Karakter eğitimi açısından Mevlâna İdris Zengin'in hikâye ve masallarında eğitsel iletiler
52	2017	Koray Avcı Çakman'ın eserlerinde çocuklara yönelik eleştirel iletiler
53	2017	48-66 aylık çocukların gelişimine uygun çocuk kitabı kriterlerinin belirlenmesinde Delphi tekniği uygulaması
54	2017	Çocuk edebiyatı yazarı ve çizeri olarak Feridun Oral'ın çocuk edebiyatımızdaki yeri ve eğitsel değerler
55	2017	Yalvaç Ural'ın çocuk yapıtlarının evrensel değerler açısından incelenmesi
56	2017	Ödüllü çocuk edebiyatı ödüllü çocuk edebiyatı yapıtlarının çocuk edebiyatının temel öğeleri bakımından incelenmesi
57	2017	0-6 yaş resimli çocuk hikâye kitaplarında toplumsal cinsiyet inşası
58	2017	İlkokul düzeyindeki çocuklar için hazırlanmış biyografiler üzerine bir doküman incelemesi
59	2017	Peyami Safa'nın Server Bedî müstearıyla yazdığı Cingöz Recai serisinin 2015 Türkçe dersi öğretim programına göre incelenmesi
60	2017	Rıfat Ilgaz'ın çocuk romanlarındaki mizah unsurlarının çocuk edebiyatı açısından incelenmesi
61	2017	Süleyman Bulut'un çocuk kitaplarının çocuk edebiyatının temel ilkeleri açısından incelenmesi
62	2016	Çocuk edebiyatı yazarı Hasan Kallimci'nin öykülerinin okunabilirlik açısından değerlendirilmesi
63	2016	Necdet Neydim'in çocuk edebiyatı eserlerinde değer eğitimi ve bu eserlerin Türkçe öğretimine katkısı
64	2016	Çocuk yazını ürünü olarak Özlem Aytek'in 'Zamanda Yolculuk Dizisi' üzerine bir derlem uygulaması
65	2016	Bahçe dergisinin (1880-1881) çocuk edebiyatı ve eğitime katkısı bakımından incelenmesi
66	2016	İslâmî duyarlılık çerçevesinde Cahit Zarifoğlu'nun çocuk hikâyeleri
67	2016	Resimli çocuk kitaplarında Atatürk ve Cumhuriyet değerlerinin incelenmesi
68	2016	Tez adı: Ömer Seyfettin öykülerinin çocuk edebiyatı ölçütleri açısından değerlendirilmesi
69	2016	Sabah gazetesi (9394-10123 sayılar-inceleme ve seçilmiş metinler)
70	2016	Çocuk edebiyatına uyarlanmış klasik destanlar üzerine bir inceleme: Bilgin Adalı örneği
71	2016	Sosyal Bilgiler dersinde kullanılabilir tarihsel içerikli çocuk edebiyatı ürünlerinin çeşitli kavramlar açısından analizi
72	2016	Çocuk hikâyelerindeki kahramanların çocuklara rol - model olma durumları
73	2016	Değerler eğitimi bağlamında Yavuz Bahadıroğlu'nun çocuk romanları

74	2016	Okul öncesi eğitim kurumlarında kullanılan resimli hikâye kitaplarının öğretmen görüşleri doğrultusunda incelenmesi (Elazığ ili örneği)
75	2016	Arap dünyasında çocuk edebiyatı hakkında nitel bir inceleme (Suriye örneği)
76	2016	Çeviri çocuk edebiyatı ürünlerindeki kültürel öğeler
77	2016	Sevim Ak'ın çocuk romanlarının sözvarlığı açısından çözümlenmesi
78	2016	Zeynep Cemali'nin çocuk edebiyatı yapıtlarının sözvarlığı öğeleri açısından incelenmesi
79	2015	Manastırlı Mehmet Rıfat'ın Hikâyât-ı Müntahabe adlı eseri ve tahlili
80	2015	Sema Maraşlı'nın masallarının değerler eğitimi açısından incelenmesi
81	2015	Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanlığı tarafından yayımlanan çocuk roman ve çizgi romanlarının tematik incelenmesi
82	2015	Gülten Dayıoğlu'nun hikâyelerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi
83	2015	Türk çocuk yazını eserlerinin iç ve dış yapısal özellikleri
84	2015	Ali Ekrem Bolayır'ın Şiir Demeti adlı eseri ve bu eserin Türkçe öğretiminde yer alan temalar bağlamında değerlendirilmesi
85	2015	Bir kolonyalist propaganda: Viktorya Devri İngiliz Çocuk Edebiyatında oryantalizm
86	2015	Çocuk Duygusu dergisinin eğitim bilimleri açısından incelenmesi
87	2015	Sevim Ak'ın çocuk kitaplarının çocuk edebiyatının temel öğeleri yönünden incelenmesi ve Türkçe eğitimine katkısı
88	2015	Hakkâri yöresine ait halk anlatılarının eğitsel değeri ve çocuk edebiyatı açısından incelenmesi
89	2015	Sara Gürbüz Özeren'in eserlerinde aktarılan değerler
90	2015	Talip Apaydın'ın öykülerinde çocuk
91	2015	Peter Bichsel'in Çocuk Hikâyeleri adlı yapıtındaki eğitsel kavramların göstergebilimsel çözümlenmesi
92	2015	Bir çocuk edebiyatçısı olarak Adnan Özyalçın
93	2015	Mavisel Yener'in çocuklara yönelik hikâyelerindeki eğitsel iletiler üzerine bir araştırma
94	2015	Türkiye'de çocuk dergiciliği: Diyanet Çocuk dergisinin içerik analizi
95	2015	Bir çocuk edebiyatı yazarı olarak Aysel Gürmen'in eserleri üzerinde iletildiği değerler bakımından incelemeler
96	2015	Samed Behrengi'nin hikâyelerindeki eğitsel iletiler üzerine bir araştırma
97	2015	Yavuz Bahadıroğlu'nun çocuk hikâyelerinde değerler eğitimi ve söz varlığı
98	2015	1980 sonrası çocuk edebiyatı literatüründe illüstrasyon uygulamaları ve çocuğun yaratıcılığını tetikleyici deneysel bir çalışma
99	2015	Mustafa Ruhi Şirin'in masallarında ve öykülerinde eğitsel iletiler
100	2014	Yavuz Bahadıroğlu'nun çocuk romanları ve hikâyelerinde yer alan değerler
101	2014	Gülsüm Cengiz'in eserlerine değerler eğitimi açısından bir yaklaşım

102	2014	Musavver Çocuk Postası adlı çocuk dergisi (çeviriyazı-inceleme)
103	2014	Çocuk edebiyatına psikopedagojik ve sosyopedagojik açıdan yaklaşım
104	2014	Necdet Neydim'in çocuk şiirleri üzerine bir çalışma
105	2014	Ayla Çınaroğlu'nun çocuk romanlarında dilin kullanımı ve evrensel değerler
106	2014	Kenji Miyazawa'nın (Yaban Armudu) Yamanashi öyküsü örneğinde yansıma sözcükler ve çevirisi sorunu
107	2014	Miyase Sertbarut'un çocuk kitaplarının çocuk edebiyatı öğelerine göre incelenmesi
108	2014	Çocuk edebiyatı yapıtlarının çocukların eşduyumsal eğilimine etkisi
109	2014	2004-2013 yılları arasında yayımlanan resimli öykü kitaplarında metin-resim ilişkisinin incelenmesi
110	2014	Nur İözün'nün 8-14 yaş çocuklarına yönelik eserlerinin değerler bağlamında incelenmesi
111	2014	Çocuk edebiyatı eserlerinin okumaya yönelik tutuma etkisi
112	2014	Rıfat Ilgaz'ın çocuk kitaplarında karşıt söylem bağlamında eleştirel okuma etkinlik önerileri
113	2014	Mevlâna İdris Zengin'in hikâye ve masallarındaki iletiler ve bu iletilerin Türkçe eğitimi açısından incelenmesi
114	2014	Çizgi romanların çocuk eğitimi açısından incelenmesi
115	2014	6. ve 7. sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarında çocuk edebiyatı ürünlerin incelenmesi
116	2014	Mısır çocuk edebiyatında Kâmil Keylânî
117	2014	Bilgin Adalı'nın hikâye ve romanlarında yer alan eğitsel iletiler
118	2014	Mustafa Ruhi Şirin'in şiirlerinin Türkçe öğretimi bağlamında tema ve iletiler açısından incelenmesi
119	2014	Çocuk edebiyatı kapsamında Mehmet Güler'in eserleri üzerine bir inceleme
120	2013	Rıfat Ilgaz'ın Bacaksız'ın Başından Geçenler adlı hikâye serisindeki eserlerin çocuğa görelilik ilkesi açısından incelenmesi
121	2013	Çocuk edebiyatı ürünleriyle çocuklar için yazılmış eserlerin değerler eğitimi bağlamında karşılaştırılması
122	2013	İlköğretim 2. sınıf öğrencilerinin dinleme becerilerinin geliştirilmesinde çocuk edebiyatı ürünlerinin etkisi
123	2013	Kemallettin Tuğcu'nun romanlarında kurgu ve gerçeklik
124	2013	Cumhuriyet sonrası (1960-1980) çocuk romanlarında tema, dil ve eğitim öğeleri
125	2013	Çocuk edebiyatı bağlamında Bestami Yazgan üzerine bir inceleme
126	2013	8. sınıf öğrencilerinin okuma tutumları üzerine bir araştırma: MEB tarafından ortaokul öğrencilerine önerilen 100 Temel Eser örneğinde
127	2013	Erich Kästner 'in hayvanlar toplantısı adlı eserinin çocuğa göreliği ve çocuk edebiyatı ilkelerine uygunluğu
128	2013	Hidayet Karakuş'un roman ve hikâyelerinde yer alan eğitsel iletiler
129	2012	Muzaffer İzgü'nün çocuklara yönelik hikâye ve romanlarındaki eğitsel iletiler

130	2012	El-Arabiyyu's-Sağır dergisinin çocuk edebiyatı açısından değerlendirilmesi
131	2012	Balkanlar'daki Türk edebiyatı yayınlarında çağdaş Kosova Türk çocuk edebiyatının yeri
132	2012	İlköğretim 1-3. sınıf öğrencileri için hazırlanan öyküleyici çocuk kitaplarının nitelik yönünden değerlendirilmesi
133	2012	Başarı güdüsü ve liderliği anlatma hususunda son dönem Türk çocuk edebiyatının durumu
134	2012	İlköğretim 4-5. sınıf için hazırlanan öyküleyici çocuk kitaplarının okunabilirlik ve değerler yönünden incelenmesi
135	2012	Çocuk edebiyatı eserlerinin 6. sınıf öğrencilerinin karakter gelişimine etkisi
136	2012	Makedonya'da Türk çocuk edebiyatı
137	2012	Okul öncesi dönem çocuklarına yönelik hazırlanan masal ve öykü kitaplarının korku ve şiddet öğeleri açısından incelenmesi
138	2012	Kosova'da Türk çocuk edebiyatı
139	2012	Okul öncesi dönem resimli öykü kitaplarının coğrafi kavramları içermesi yönünden incelenmesi
140	2012	Çağdaş Türk çocuk edebiyatının gelişimi: Tevfik Fikret'ten Fazıl Hüsni Dağlarca'ya (1914-2008)
141	2012	İlköğretim ikinci kademe Türkçe ders kitaplarındaki edebî metinlerin çocuk edebiyatı kriterlerine uygunluğu
142	2012	Mevlâna İdris Zengin'in masal kitaplarının çocuk edebiyatının temel öğeleri açısından incelenmesi
143	2012	Talip Apaydın'ın eserlerinde çocuk ve eğitim teması
144	2012	Sevimli Mecmua adlı çocuk dergisi: Çeviriyazı, inceleme
145	2012	Resimli kitaplardaki karakterlerin duygu durumlarının incelenmesi
146	2012	Türk çocuk yazınında söz varlığı: Derlem tabanlı bir uygulama
147	2012	Çocukta değerler eğitimi açısından Üzeyir Gündüz'ün eserleri
148	2012	Mevlâna İdris Zengin masallarının eğitsel değeri
149	2011	Gülten Dayıoğlu'nun çocuk romanlarındaki eğitsel iletiler
150	2011	İlköğretim 7. sınıf sosyal bilgiler dersinde Türk tarihinde yolculuk ünitesinin çocuk edebiyatı ile ilişkilendirilmesinin öğrencilerin empati becerilerine (eğilimlerine) etkisi
151	2011	İpek Ongun'un eserlerinde tematik sorunlar
152	2011	Mektebli dergisindeki şiir ve manzûmelerin çocuk edebiyatı açısından değerlendirilmesi
153	2011	Türk ve Alman çocuk ve gençlik edebiyatı örnek metinlerinde öteki İmgesinin karşılaştırılması
154	2011	Masalların çocuk hakları bağlamında çözümlenmesi: Her Güne Bir Masal adlı kitap üzerine bir inceleme
155	2011	Samed-i Behrengî'nin hikâyeciliği ve İran çocuk edebiyatındaki yeri
156	2011	5-6 yaş çocuklarına yönelik 1990-2010 yılları arasında basılan resimli kitapların çocuğa görelilik kavramına göre incelenmesi

157	2011	Çocuk edebiyatında cinsiyet rolleri: Mustafa Ruhi Şirin ve Ayla Çınaroğlu'nun eserleri
158	2011	Masal türünün çocukta kavram gelişimine etkisi üzerine bir araştırma: Cahit Zarifoğlu örneği
159	2011	İleri Yavrutürk dergisinin çocuk edebiyatı açısından incelenmesi [1976-1977]
160	2011	Okulöncesi çocuk edebiyatı yapıtlarındaki resimlerin çocuğa göreliğinin, öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi: Eskişehir ili örneği
161	2011	Çocuk edebiyatı eserlerinin 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin karakter gelişimine etkisi
162	2011	Rakım Çalapala'nın eserlerinde çocuk ve çocuk eğitimi
163	2011	Gülten Dayıoğlu'nun romanlarının çocuk ve gençlik edebiyatı ve fantastik bilim kurgu türü bakımından incelenmesi
164	2011	Mavisel Yener'in romanlarında çocuk ve eğitim teması
165	2011	Çeviribilim yöntemleri açısından çocuk ve gençlik edebiyatındaki çeviri eserlerin algılanması
166	2011	Fatih Erdoğan'ın eserlerinde çocuk ve eğitim teması
167	2011	Gülzar Kandeyer'in on eserinin dil ve üslup yönünden incelenmesi
168	2011	MEB onaylı 100 temel eserde yer alan çeviri kitaplardaki iletilerin ilköğretim ikinci kademe öğrencilerine uygunluğunun Türkçe öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda incelenmesi
169	2011	Mustafa Ruhi Şirin'in çocuğa yönelik eserlerinin eğitsel açıdan incelenmesi
170	2011	Reşat Ekrem Koçu'nun çocuklar için yazdığı eserlerde değer eğitimi ve Türkçe
171	2011	Yeni binyılın çocuk edebiyatından bir örnek: Talihsiz Serüvenler Dizisi'nin Türk çeviri yazın dizgesindeki yeri
172	2011	Mustafa Balel hayatı-eserleri ve sanatı
173	2011	Abdullah Ziya Kozanoğlu'nun tarihî romanlarındaki değerlerin Türkçe eğitimi açısından incelenmesi
174	2011	Afacan Çocuk dergisindeki metinlerin Türk aydınlanması açısından incelenmesi
175	2011	Dil ve yazın öğretiminde Türk-Alman çocuk ve gençlik dedektif öyküleri
176	2011	Okuma alışkanlığının kazandırılmasında edebî türlerin etkisi
177	2011	Heinrich Böll'ün Babasız Evler romanında çocuk teması
178	2010	İlköğretim ikinci kademe Türkçe ders kitaplarındaki edebî metinlerin çocuk eğitimi açısından incelenmesi
179	2010	Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin çocuğa göreliğinin değerlendirilmesi
180	2010	Bir çocuk edebiyatı yazarı olarak Cahit Uçuk
181	2010	Gülten Dayıoğlu'nun çocuk ve gençlik yapıtlarında karakter incelemeleri

182	2010	Çocuk kitaplarını resimlemede dijital teknolojinin kullanılması üzerine bir araştırma
183	2010	Türk çocuk edebiyatında engellilerin temsili
184	2010	Christine Nöstlinger'in 'Konrad Oder Das Kind aus der Konservenbüchse' adlı romanının çeviribilimsel ölçütler ışığında incelenmesi
185	2010	Çocuk edebiyatımızda serüven romanları üzerine bir inceleme
186	2010	Çocuk kitaplarının dinleme becerisini geliştirme aracı olarak kullanılması
187	2010	Mükerrem Kâmil Su ve çocuk edebiyatı
188	2010	Gülten Dayıoğlu'nun eserlerinde temalar
189	2010	Çocuk edebiyatı çevirilerinde karşılaşılan sorunlar
190	2010	Çocuk edebiyatında öykü türünün çocuğun kavram gelişimine etkileri üzerine bir araştırma (Gülten Dayıoğlu örneği)
191	2010	Hovhannes Tumanyan'ın masalları / halk edebiyatının çocuk edebiyatındaki yansımaları
192	2010	Çocuk edebiyatı kapsamında Enver Naci Gökşen'in hikâyeleri ve bunların eğitim değeri
193	2010	İkinci meşrutiyet süreli çocuk yayınlarında dinî motifler (Mektepli, Mini Mini, Çocuk Dostu, Küçükler Gazetesi)
194	2010	Mustafa Ruhi Şirin'in çocuk edebiyatına dair görüşleri ve eserleri
195	2010	Çeviri çocuk klasiklerinde eğitici iletiler (MEB'in 2005 yılında ilköğretim öğrencilerine önerdiği 100 Temel Eser örneğinde)
196	2010	Bir çocuk yayını olan yeni harfli mektepli gazetesi nüshalarındaki manzumelerin incelenmesi
197	2010	Gülten Dayıoğlu'nun çocuk romanlarında dil tema ve eğitbilimsel göstergeler
198	2010	Çocuk hikâyesi ve Fakir Baykurt'un çocuk hikâyeciliğine katkısı
199	2010	Çocuk edebiyatı yazarı olarak Mavisel Yener'in eserleri üzerine bir araştırma
200	2010	Aytül Uncu Akal'ın öykü ve masallarında tema, dil ve eğitim öğeleri
201	2010	Son dönem Türk-Alman çocuk ve gençlik yazını popüler kültür metinlerinde olağanüstü güçler
202	2010	Çocuklara kıraat (1881) ve Sevimli Mecmua (1925) dergilerindeki çeviri metinler ve dış dünya üzerine bir inceleme
203	2009	Oğuz Tansel'in masallarında çocuk ve eğitim teması
204	2009	Türkçe ders kitaplarında yer alan çocuk edebiyatı metninin çağdaş çocuk edebiyatı ilkeleri açısından değerlendirilmesi ve eğitsel öneriler
205	2009	Muallim Naci, Ahmet Rasim ve Halide Nusret Zorlutuna'nın anı türündeki eserleriyle çocuk edebiyatımızdaki yeri ve başlıca temaları
206	2009	Harf çocuk edebiyatı çeviri kitaplarının çocuk edebiyatı açısından incelenmesi
207	2009	Yeni programa göre hazırlanmış ilköğretim 6. sınıf Türkçe ders kitapları ve bu kitaplardaki metinlerin çocuk edebiyatı ölçütlerine uygunluğu

208	2009	Fantastik çocuk kitabı çevirilerine bir bakış: Oz Büyücüsü örneği
209	2009	Mektepli Gazetesi'nin içerik ve biçim özellikleri ile gazetede ki hikâyelerin çocuğa sunduğu bilişsel ve ahlaki iletiler
210	2009	Rıfat Ilgaz'ın Bacaksız serisinde biçim-içerik incelemesi ve serinin ilköğretim Türkçe programına göre değerlendirilmesi
211	2009	6.,7., 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki öykülerin 'çocuğa görelilikler' açısından incelenmesi
212	2009	Sosyal bilgiler derslerinde çocuk edebiyatı ürünlerinden yararlanma (Mustafa Ruhi Şirin örneği)
213	2009	Ülker Köksal hayatı- eserleri- sanatı
214	2009	1980'den günümüze çocuk edebiyatı alanında yazılmış yerli çocuk tiyatrosu metinlerinin söz varlığı üzerine bir inceleme
215	2009	Mektebli ve Mekteblilere Arkadaş dergilerinin sistematik indeksi
216	2009	Resimli çocuk kitaplarının okuma alışkanlığı üzerine etkisi
217	2009	Johanna Spyri'nin Heidi adlı eserinden yola çıkarak yayınevlerinin çeviri çocuk edebiyatı üzerindeki etkisinin incelenmesi
218	2008	Mehmet Şemseddin'in çocuk dergiciliği
219	2008	Okul öncesi dönem çocuklarına yönelik masal kitaplarındaki illüstrasyonların incelenmesi
220	2008	Çocuk Dünyası dergisinde yer alan çeviri metinlerin indeksi ve değerlendirilmesi
221	2008	Zeynep Cemali'nin öykü ve romanlarında çocuk ve eğitim teması
222	2008	Muzaffer İzgü'nün 'Anneannemin Akıl Almaz Maceraları' serisinde 'arkadaşlık' kavramının çocuk gelişimi açısından değerlendirilmesi
223	2008	Muzaffer İzgü'nün 'Anneannemin Akıl Almaz Maceraları' serisindeki 'aile' kavramının çocuk gelişimi açısından değerlendirilmesi
224	2008	Muzaffer İzgü'nün çocuk kitaplarının mizah unsurları yönüyle incelenmesi
225	2008	Okulöncesi dönemi çocuklarına yönelik hazırlanan masal ve öykü kitaplarında geçen iletişim engelleri
226	2007	Cumhuriyet Döneminin ilk yıllarında (1923-1928) yayımlanan çocuk dergilerindeki tahkiyeli metinlerin çocuklara değer aktarımı açısından değerlendirilmesi
227	2004	Ziya Gökalp'in çocuk edebiyatıyla ilgili görüşleri ve eserleri
228	2004	Başlangıçtan İkinci Meşrutiyet'e kadar çocuk şiirleri
229	2003	Gürbüz Türk Çocuğu Dergisi'nin incelenmesi
230	2003	Çocukluk kültürü üzerine sosyolojik bir değerlendirme
231	2003	Milli Eğitim tarafından yayınlanan 6-15 yaş arası çocukların okuyabileceği kitapların eğiticilik ve görsellik açısından tasnifi, dil ve anlatım yönlerinde eleştirel bir şekilde incelenmesi
232	2002	Çocukta okuma eğilimleri ve okuma teknikleri
233	2002	Çocuklara Rehber dergisinin çocuk eğitime katkısı açısından incelenmesi
234	2001	II. Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e çocuk şiirlerinin pedagojik değeri

235	2000	Türk çocuk edebiyatında Almanya imgesi
236	1998	Yalvaç Ural'ın hayatı ve eserleri üzerine bir çalışma
237	1996	Dini konulu çocuk kitaplarının yapısal ve eğitsel nitelikleri açısından değerlendirilmesi
238	1995	Türkiye'de çeviri çocuk edebiyatında tarihsel süreç içerisinde çizilen çocuk figürlerine toplumsal bakış açısından yüklenen işlevler
239	1995	Çocuk hikâyelerinde dini motiflerin eğitim açısından incelenmesi
240	1995	Çocuk edebiyatında Tefvik Fikret ve Şermin adlı eserinin yeri
241	1993	1970-1993 yılları arasında basılmış Türkçe ve İngilizce resimli hikâye kitaplarının konu yönünden incelenmesi
242	1991	Çocuk klasiklerinde temel değerler. Tercüme
243	1989	1985-1987 yerli çocuk yazını ürünlerinin konusal ve sayısal analizi

**TÜRKİYE'DE ÇOCUK EDEBİYATI ALANINDA HAZIRLANAN DOKTORA
TEZLERİ**

Tez No	Yıl	Tez Adı
1	2019	Çocuk edebiyatında estetik ölçütlerin belirlenmesi ve bir çocuk edebiyatı kitabının estetik ölçütler açısından değerlendirilmesi
2	2019	Eleştirel düşünme becerisi edindirme bağlamında çocuk ve gençlik kitaplarının incelenmesi
3	2019	Çocuk ve gençlik edebiyatı klasiklerinin yazınsal kurgu açısından incelenmesi
4	2019	Osmanlıca yayınlanmış çocuk dergileri: Grafik tasarım açısından bir inceleme
5	2018	Okulöncesi eğitim ortamlarında çocuk kitaplarıyla gerçekleştirilen uygulamaların okuma kültürü edindirme bağlamında incelenmesi
6	2018	Türkçe öğretmenlerinin ve önerdikleri kitapların söylemleri bağlamında okuma kültürü anlayışı: Bir durum çalışması
7	2017	Hikmet Temel Akarsu'nun eserlerindeki fantastik öğeler ve eğitim odaklı değerler
8	2017	Çocuk edebiyatında ölüm teması (Okur merkezli bir araştırma)
9	2017	1970-2015 yılları arasında yayımlanan çocuk şiir kitaplarındaki söz varlığı
10	2015	Çağdaş çocuk şiirinde değerler eğitimi (1980'den günümüze)
11	2015	Yalvaç Ural'ın eserlerinin tematik açıdan incelenmesi ve eserlerinde çocuk eğitimiyle ilgili temel değerler
12	2015	Zeynep Cemali'nin çocuk kitaplarının çocuk edebiyatının temel öğeleri açısından incelenmesi
13	2015	İlköğretim Türkçe dersi (6-7-8. sınıflar) öğretim programında yer alan temel becerilerin kazandırılmasında çocuk edebiyatı ürünlerinin etkisi(21. yüzyıl örnekleme)
14	2015	Bir yönlendirme aracı olarak çeviri: Serteller ve çeviri çocuk edebiyatı
15	2015	Çocuk edebiyatı yapıtlarının öğrencilerin okumaya güdülenmesine etkisi
16	2015	Sürelî çocuk yayınlarında edebî türler ve bu türlerin Türkçe öğretimine katkıları (2011-2012)
17	2014	Muzaffer İzgü'nün çocuk kitaplarının çocuk edebiyatının temel ilkeleri açısından incelenmesi
18	2014	Edebiyatta çocuk gerçekliği ve çocuğa görelilik ilkelerinin incelenmesi
19	2014	Makedonya Türk çocuk edebiyatında Sevinç dergisi ve bu dergideki şiirler üzerine tematik bir inceleme
20	2014	Çocuk ve Yuva Dergisinin çocuk edebiyatı ve çocuk eğitimindeki rolü
21	2014	Bireye okuma kültürü edindirme izlencesi
22	2013	Aile içi etkileşim ve masallar ile desteklenmiş beslenme eğitiminin 5-6 yaş çocukların beslenme biçimlerine etkisinin incelenmesi
23	2013	Fatih Erdoğan'ın eserlerinin eğitsel değerler açısından incelenmesi
24	2012	Bulgaristan'da Türk çocuk edebiyatı

25	2012	Çocuk edebiyatı üzerine bir araştırma: Tanımlar, türler ve teoriler
26	2012	Cumhuriyet Dönemi çocuk dergi ve gazeteleri: Tahlilî Fihrist 1923-1940
27	2012	Yazınsal metinlerin farklı dil ve kültürlerle aktarılması üzerine bir inceleme çocuk yazını çevirisi
28	2012	Türk çocuk edebiyatı kitaplarındaki çocuk gerçekliğine eleştirel bir bakış
29	2011	Mustafa Ruhi Şirin'in Türk çocuk edebiyatındaki yeri ve eserlerinin eğitsel değeri üzerine bir inceleme
30	2011	Türkçe öğretiminde çocuk edebiyatı metinleriyle kurgulanan yaratıcı drama etkinliklerinin anlatma becerilerine etkisi
31	2011	Çağdaş İspanyol çocuk ve gençlik edebiyatında gerçek ve ötesi
32	2011	İsmet Kür'ün hayatı, eğitimciliği ve Türk çocuk edebiyatına katkısı
33	2011	Arap çocuk edebiyatı
34	2011	Almanca'nın yabancı dil olarak öğretilmesinde çocuk ve gençlik yazınının yeri ve öneminin okuma dersleri bağlamında irdelenmesi
35	2010	1990-2008 arası çocuk edebiyatımızda fantastik ve bilim-kurgu romanlar üzerinde bir inceleme
36	2000	1980 sonrası değişen paradigma açısından çeviri, çocuk edebiyatı
37	1999	Türkiye'de 1996 - 1998 yıllarında yayımlanmış telif çocuk kitaplarının içerik analizi
38	1999	İlkokulların 4. ve 5. sınıflarında Türkçe ders kitaplarındaki çocuk edebiyatı metinleri üzerine bir inceleme
39	1995	Türk hikâye ve romanında çocuk (1872-1950)
40	1992	İbrahim Alaettin Gövsa ve çocuk edebiyatımızdaki yeri

**EK.2. ARAŞTIRMAYA DÂHİL EDİLEN ÇALIŞMALARIN ANALİZİNDE
KULLANILAN KONTROL LİSTESİ**

Değerlendirenin Adı Soyadı		Tezin Kodu	
Tarih		Lisansüstü Düzey	Y.L D
Tezin Yayınladığı Yıl			
1989-1999		1999-2009	
		2009-2019	
Eğitim Kademesi			
Okul Öncesi	İlkokul	Ortaokul	İlkokul-Ortaokul
			Yok
Konu			
Yazar-Eser	Değer Öğretimi	Dergi İnceleme	Resimli Çocuk Kitabı
			Diğer
Yöntem			
Nitel	Nicel	Karma	Belirtilmemiş
Veri Toplama Aracı			
Doküman Analizi	Görüşme Formu	Ölçek	Anket
			Diğer
			Belirtilmemiş
Sonuç			
Hikâye Unsurları	Değerler Eğitimi	Yan Metinsel Unsurlar	Eğitsel İleti
			Söz Varlığı
			Çocuğa Görelik
			Yazım ve Noktalama
			Dil ve Anlatım
			Diğer
Öneri			
Yazar Hakkında	Eser Hakkında	Eğitsel İleti	Değerler Eğitimi
			Öğretmen Ve Ebeveyn
			Yan metinsel unsur
			Söz Varlığı
			Dil ve Anlatım
			Diğer
Aşağıdaki soruları okuyup değerlendiriniz.			
No	Ölçütler	EVET	HAYIR
1	Tez ulusal tez merkezinde kayıtlı mı?		
2	Ulusal tez merkezinde tezin tam metni var mı?		
3	Tezin adında çocuk edebiyatı anahtar kelimesi geçiyor mu?		
4	Tezin anahtar kelimelerinde çocuk edebiyatı kavramı geçiyor mu?		
5	Tezin konusunda çocuk edebiyatı kavramı geçiyor mu?		
6	Tezin dizininde çocuk edebiyatı kavramı geçiyor mu?		
7	Tezin özetinde çocuk edebiyatı ke geçiyor mu?		
8	Araştırma süresi hakkında yeterli bir açıklama var mı?		
9	Örnekleme/Çalışma grubu hakkında yeterli bir açıklama var mı?		
10	Yöntem bölümünde araştırmanın geçerlik-güvenirliği hakkında yeterli bir açıklama var mı?		